

SPRÁVA O VÝSLEDKOV

testu malých a stredných podnikov

ex-post

Preambula

Test malých a stredných podnikov (ďalej len „**test MSP**“) je vykonávaný v súlade s oznámením Komisie Európskemu parlamentu, Rade, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov - „**Najskôr myslieť v malom**“ Iniciatíva „Small Business Act“ pre Európu SEK (2008) 2101, SEK (2008) 2102, odporúčaním Komisie č. 2003/361/ES, ako i v súlade s § 10 zákona č. 290/2016 Z. z. o podpore malého a stredného podnikania a o zmene a doplnení zákona č. 71/2013 Z. z. o poskytovaní dotácií v pôsobnosti Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov (ďalej len „**zákon o podpore MSP**“) a bodom 6. Jednotnej metodiky na posudzovanie vybraných vplyvov schválenej uznesením vlády Slovenskej republiky zo 14. januára 2015 v znení uznesenia vlády SR č. 513 zo 16. septembra 2015 a uznesenia vlády SR č. 76 z 24. februára 2016 (ďalej len „**Jednotná metodika**“).

Bod 6.2. Jednotnej metodiky ustanovuje, že test MSP vykoná Združenie právnických osôb s účasťou Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky, ktorého záujmom a poslaním je podpora a rozvoj malého a stredného podnikania v Slovenskej republike, pričom konkrétne ho vykonáva analytický odbor Slovak Business Agency - **Centrum lepšej regulácie** (ďalej len „**Centrum lepšej regulácie**“). Nakoľko podľa § 9 ods. 2 zákona o podpore MSP patrí medzi činnosti lepšej regulácie aj posudzovanie a kvantifikácia vplyvov nielen navrhovaných, ale **tiež existujúcich právnych predpisov** prostredníctvom analýzy nákladov a prínosov jednotlivých možností a spôsobov regulácie na podnikateľské prostredie s dôrazom na MSP, Centrum lepšej regulácie podrobilo tejto analýze a testovaniu vplyvov regulácie na MSP ex-post problematiku

PODNIKANIE FYZICKÝCH OSÔB FORMOU ŽIVNOSTI

A: Popis platného právneho stavu a identifikácia problému

Podnikanie samostatne zárobkovo činných osôb (ďalej len „**SZČO**“) má na Slovensku dlhoročnú a silnú tradíciu. Napokon, v prípade najpočetnejšieho spôsobu tohto podnikania – na základe zákona o živnostenskom podnikaní, t. j. formou živnosti – ide o najjednoduchšiu formu podnikania MSP, avšak na druhej strane podľa aktuálnych štatistík počet SZČO na Slovensku ako aj v celej Európskej únii medziročne poklesol. Na Slovensku podľa údajov z Registra organizácií (ďalej len „**RO**“) vedeného Štatistickým úradom SR (ďalej len „**ŠÚ SR**“) bolo **v roku 2018 viac ako 330 000 SZČO**, čo predstavuje pokles o takmer 18 000 SZČO v porovnaní s rokom 2017. A preto nielen z dôvodu, že popularita najjednoduchšej formy podnikania na Slovensku klesá, ale aj v reakcii na konkrétne podnety od zástupcov SZČO na Slovensku, analyzuje tento test MSP ex-post **klúčové finančné a administratívne povinnosti, ktoré atraktivitu podnikania SZČO dlhodobo znižujú**.

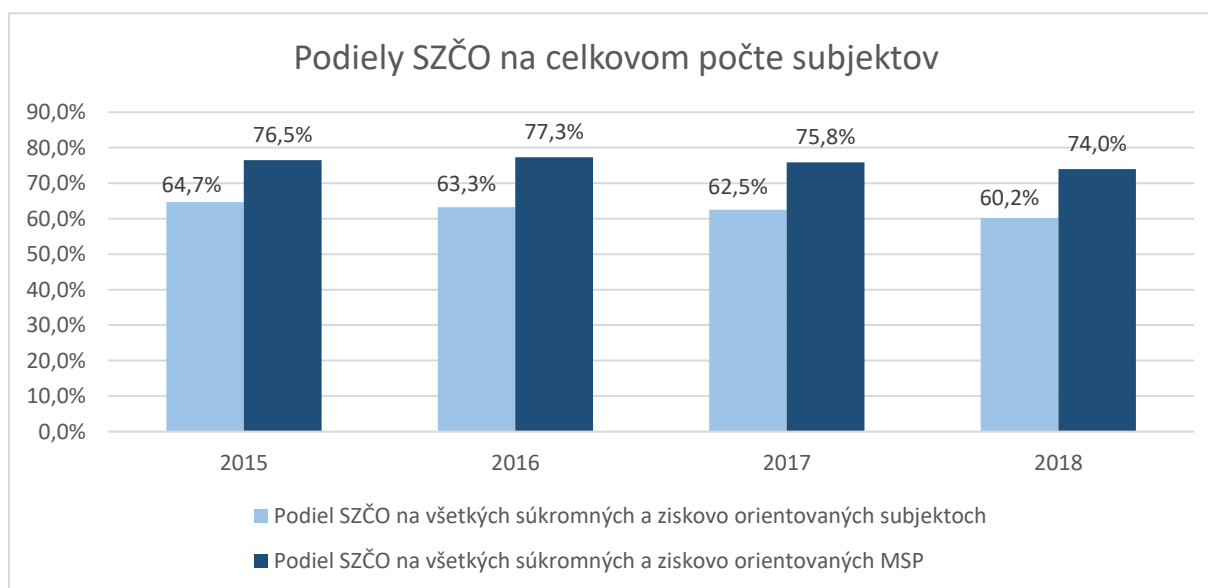
Vývoj počtu SZČO a taktiež ich najpočetnejšej podskupiny – **živnostníkov** – zobrazuje nižšie uvedený **graf č. 1**. Na základe pozorovaných hodnôt môžeme rozlíšiť dve obdobia v rámci časového radu - do roku 2008, a po roku 2008. Od roku 2004 do roku 2008 vzrástol počet SZČO o viac než 16 %, pričom od roku 2008 do roku 2018 klesol o viac než 20 %. V roku 2018 bol teda počet SZČO v porovnaní s rokom 2004 nižší o 30 000, resp. nižší o 8,3 %. Najzásadnejší pokles v počte SZČO nastal medzi rokmi

2013 a 2015, keď počet SZČO klesol o viac než 43 700. S najväčšou pravdepodobnosťou môžeme tento pokles pripísať, okrem mnohých iných legislatívnych zmien podrobnejšie popísaných pod tabuľkou č. 1, najmä zmene spôsobu uplatňovania paušálnych výdavkov účinného od 01.01.2013, keď bol zavedený strop pre uplatnenie maximálnych paušálnych výdavkov vo výške 5 040 eur ročne.

Graf č. 1: Počet SZČO a ich najpočetnejšej skupiny – živnostníkov (zdroj: RO ŠÚ SR)

Význam SZČO pre národné hospodárstvo je nepopierateľný. Nižšie uvedený **graf č. 2** zobrazuje **podiel SZČO na všetkých súkromných a ziskovo orientovaných subjektoch**, ako aj podiel na všetkých súkromných a ziskovo orientovaných MSP. Údaje použité pre účely výpočtu podielov pochádzajú z RO ŠÚ SR, pričom z celkového počtu skúmaných subjektov boli vynechané štátne podniky, príspevkové a rozpočtové organizácie, ako aj „ostatné právne formy“ (napr. nadácie, neziskové organizácie, profesné komory, atď.). **Podiel SZČO na všetkých súkromných a ziskovo orientovaných subjektoch z RO v roku 2015 predstavoval 64,7 %, pričom v roku 2018 to bolo len 60,2 %.** Za znížením tohto podielu bol pokles absolútneho počtu SZČO a tiež nárast spoločností s ručením obmedzeným, čo nasvedčuje, že určitá časť SZČO prešla na podnikanie prostredníctvom právnej formy s. r. o.

Graf č. 2: Podiel SZČO na podnikateľských subjektoch (zdroj: RO ŠÚ SR, vlastné spracovanie)

Oficiálne údaje o počte SZČO ako o fyzických osobách - podnikateľoch však nezohľadňujú na Slovensku pomerne často sa vyskytujúci fenomén, ktorým je formálne vystupovanie niektorých fyzických osôb ako živnostníkov, reálne však vykonávajúcich činnosť naplňajúcu znaky závislej práce podľa Zákonníka práce (t. j. vzťah nadriadenosti zamestnávateľa a podriadenosti zamestnanca, práca vykonávaná podľa pokynov zamestnávateľa, v mene zamestnávateľa a v pracovnom čase určenom zamestnávateľom). Jedná sa o ľudovo známy **tzv. švarcsystém**, pri ktorom vykonávaná činnosť vykazuje a síce známky závislej práce, avšak medzi zadávateľom a vykonávateľom práce neexistuje pracovný pomer založený pracovnou zmluvou, ale obchodno-právny vzťah, ktorého cieľom je daňovo-odvodová optimalizácia oboch strán tohto právneho vzťahu. Nižšie uvedený **graf č. 3** zobrazuje vývoj počtu živnostníkov, u ktorých neboli evidovaní zamestnanci (ľavá os), a taktiež **podiel z týchto živnostníkov, ktorých práca vykazovala formu závislej práce** (pravá os). Tieto údaje získané z Výberového zisťovania pracovných síl, ktoré kvartálne realizuje ŠÚ SR prostredníctvom jednak osobných rozhovorov, ako aj na diaľku s pomocou elektronických dotazníkov na vzorke 10 250 bytov (0,6% všetkých trvalo obývaných bytov na území SR) ukazujú, že v 1. kvartáli 2019 približne 235 000 živnostníkov nemalo zamestnancov, pričom až v 45 % prípadov vykazovala práca týchto živnostníkov známky závislej činnosti. V rokoch 2010 až 2019 sa toto percento pohybovalo medzi približne 48 % (3. kvartál 2013) a 40 % (1. kvartál 2015).

Graf č. 3: Živnostníci bez zamestnancov a miera využívania tzv. švarcsystému

Pri rozhodnutí začať podnikáť fyzická osoba väčšinou zvažuje jednu z dvoch foriem podnikania – podnikanie na základe živnostenského oprávnenia (najčastejšia forma SZČO) alebo prostredníctvom s. r. o. Každá z týchto foriem podnikania prináša svoje výhody aj nevýhody. Nakoľko sa tento test MSP ex-post prioritne zaoberá podnikaním na živnosť, v nižšie uvedenej **tabuľke č. 1** sú uvedené hlavné výhody a nevýhody podnikania formou živnosti, v porovnaní s inými obdobnými formami podnikania, najmä podnikania formou s. r. o.

Tieto povinnosti sme vybrali na základe porovnania objektívnych výhod a nevýhod podnikania formou živnosti oproti iným obdobným formám podnikania:

Výhody podnikania na živnosť	Nevýhody podnikania na živnosť
<p>Otvorenie živnostenského oprávnenia je rýchle, jednoduché a lacné</p> <ul style="list-style-type: none"> - trvanie cca 2 dni - poplatok je 5 eur za jednu činnosť pri voľnej živnosti, v prípade remeselnej či viazanej 15 eur (v prípade postupu elektronicky cez portál www.slovensko.sk polovica až nulový poplatok) - pri postupe cez Jednotné kontaktné miesto priamo registrácia na daňový úrad aj príslušnú zdravotnú poisťovňu - vs. napr. založenie s. r. o. trvá minimálne 10 dní, je komplikované čo sa týka sprievodných dokumentov, poplatok za založenie sa pohybuje okolo 250 eur, povinnosť zložiť základné imanie minimálne vo výške 5 000 eur, požiadať o zápis do obchodného registra, bežná fyzická osoba bez právnického či ekonomického vzdelania využíva postup cez rôzne firmy špecializované na zakladanie s. r. o. 	<p>Nemožnosť ustanoviť si obchodné meno, len dodatok k vlastnému menu a priezvisku</p> <ul style="list-style-type: none"> - SZČO podniká povinne pod svojím menom, ku ktorému môže pridať dodatok, t. j. z hľadiska marketingu môže ísť o značnú nevýhodu - napr. s. r. o. podniká pod obchodným menom, ktoré si zakladateľ zvolí pri jej založení, pozostáva z vymysleného názvu a označenia právnej formy
<p>Administratívne zaťaženie je relatívne nízke</p> <ul style="list-style-type: none"> - vo väčšine prípadov postačuje komunikácia s daňovým úradom, Sociálnou poisťovňou a zdravotnou poisťovňou - vs. napr. s. r. o. navyše schvaľuje uzávierky, zvoláva valné zhromaždenia, je povinná do obchodného registra zapísať konečného užívateľa výhod a pod. 	<p>Povinná elektronická komunikácia s finančnou správou od 1.7.2018</p> <ul style="list-style-type: none"> - nakoľko formou živnosti, ako najtradičnejšej formy podnikania na Slovensku, podniká aj množstvo starších ľudí, pri absencii základnej počítačovej gramotnosti to u nich predstavuje veľký problém (aj z dôvodu značne neplynulého prechodu na novú povinnosť bez dostatočne dlhej legisvakačnej doby)
<p>Spracovanie účtovníctva je jednoduché a možno ho spracovať svojpomocne</p> <ul style="list-style-type: none"> - vedie sa jednoduché účtovníctvo, ktoré si aj bežná fyzická osoba bez vyššieho vzdelania dokáže spracovať sama, ak používa 60 % paušálne výdavky, tak jej odpadá aj táto povinnosť a vedie len základnú evidenciu - vs. napr. s. r. o. je povinná viesť podvojnú účtovníctvo, čo si vyžaduje ďalšie náklady na účtovnú firmu, prípadne softvér, svojpomocne to bez základov účtovníctva nezvládne 	<p>Menej dôveryhodný imidž pre finančné inštitúcie</p> <ul style="list-style-type: none"> - napr. pri žiadosti o hypotekárny úver samotnej fyzickej osoby, pričom prísnosť podmienok pri preukazovaní príjmu sa líši v závislosti od banky
<p>Možnosť využiť 60 % paušálne výdavky</p> <ul style="list-style-type: none"> - bez potreby archivovať a fotiť bločky preukazujúce skutočné výdavky - vs. napr. s. r. o. je povinná účtovať o skutočných výdavkoch, archivovať a fotiť bločky, čo vyžaduje administratívne aj finančné náklady 	<p>Nemožnosť zahrnúť do výdavkov prijaté neuhradené faktúry</p> <ul style="list-style-type: none"> - vs. napr. v s. r. o. je to možné <p>Nemožnosť zahrnúť do výdavkov náklady za tzv. domácu kanceláriu</p> <ul style="list-style-type: none"> - týka sa to najmä uplatňovania nákladov na energie, platby do fondu opráv, poistenie či daň z nehnuteľnosti a pod.

	<p>- chýba jednoznačné určenie kritérií na postup pri uplatňovaní týchto nákladov priamo v zákone</p> <p>- v českej právnej úprave sa uplatňovanie nákladov spojených s nehnuteľnosťou využívanou jednak na činnosť, z ktorej plynú príjmy z podnikania a sčasti na súkromné účely, výslovne ustanovilo v zákone o dani z príjmov</p> <p>- ak by uvedená právna úprava existovala, oproti s. r. o. by bol postup v prípade zahrnutia nákladov súvisiacich s bytovou kanceláriou u SZČO jednoduchší (do úvahy prichádza prenájom časti domu/bytu spoločníka „svojej“ s. r. o.)</p>
<p>Daňové zaťaženie pri nižších príjmoch je nižšie</p> <p>- daň z príjmu pri živnosti je pri základe dane do 176,8 násobku životného minima vo výške 19 %</p> <p>- vs. napr. daň z príjmu pri s. r. o. je vo výške 21 % a ak si jediný spoločník vyplatí zisk, tak tento s. r. o. ešte raz zdaňuje sadzbou 7 %, čím dochádza v podstate k dvojitému zdaneniu</p>	<p>Vyššie daňové zaťaženie pri vyšších príjmoch</p> <p>- daň z príjmu pri živnosti je pre časť základu dane nad 176,8 násobku životného minima vo výške 25 %</p> <p>- vs. napr. pri s. r. o. platí rovná daň z príjmu bez ohľadu na výšku dosiahnutých príjmov</p>
<p>Odvodové zaťaženie je vyššie, ale aj zodpovednejšie voči sebe</p> <p>- 1. rok SZČO neplatí odvody do Sociálnej poisťovne vo forme preddavkov, preddavky platí len do zdravotnej poisťovne, v ďalších rokoch odvody platí podľa reálneho príjmu</p> <p>- vs. napr. pri s. r. o. sa plateniu odvodov dá úplne vyhnúť alebo ich znížiť na minimum, ale z hľadiska dlhodobého ide o konanie, ktoré danú osobu ukracuje o dávky plynúce zo sociálneho poistenia (napr. pre prípad PN, invalidity, odchodu do dôchodku, atď.)</p>	<p>Povinnosť platiť odvody podľa reálneho príjmu resp. aj pri absencii príjmu</p> <p>- nakoľko odvody sa vypočítavajú na základe posledného podaného daňového priznania</p> <p>- vs. napr. v s. r. o. sa dá optimalizovať, napr. konateľ s. r. o. môže byť zamestnaný aj na 1/8 úväzok na minimálnu mzdu vo svojej firme, čím zaplatí veľmi nízke odvody a aj v prípade úhrady 7 % z vyplatených dividend zo zisku je čistý zisk v porovnaní so ziskom zo živnosti vyšší</p>
<p>Možnosť uplatniť si nezdaniteľnú časť základu dane a daňový bonus na dieťa</p> <p>- nezdaniteľnú časť základu dane v roku 2019 vo výške 3 937,35 eur na daňovníka</p> <p>- na jedno vyživované dieťa daňový bonus v roku 2019 vo výške 266,04 eur</p> <p>- vs. napr. v s. r. o. takto znížiť daňovú povinnosť nie je možné</p>	<p>V prípade súbehu so zamestnaním dochádza ku kumulácii príjmov</p> <p>- nezdaniteľnú časť základu dane si možno uplatniť iba raz, t. j. ak už bola uplatnená pri príjmoch zo zamestnania, nie je možné ju druhýkrát uplatniť pri príjmoch zo živnosti, pri rastúcich príjmoch sa dokonca znižuje ak je základ dane vyšší ako 100-násobok sumy životného minima (cca. 20 000 eur)</p> <p>- vs. napr. pri súbehu zamestnania a podnikania formou s. r. o. sa vyplatený zisk po zdanení 7 % zrážkovou daňou už nezapočítava do celkového príjmu fyzickej osoby a tým neznižuje nezdaniteľnú časť základu dane</p>
<p>Možnosť totožného bankového účtu na podnikanie so súkromným bankovým účtom</p>	<p>Menej dôveryhodný imidž pre obchodných partnerov</p> <p>- účtovnú závierku si nemožno nájsť online, rovnako ani prepojenia na iné osoby</p>

<p>Možnosť pozastaviť podnikanie na 3 roky a ukončiť ho jednoducho a rýchlo</p> <p>- nenáročný administratívny úkon, ktorý zvládne svojpomocne (ak nemá záväzky)</p> <p>- vs. napr. ukončenie činnosti s. r. o. je administratívne a finančne náročný proces, možností je viacero (od likvidácie až po predaj), prerušiť ju nemožno</p>	<p>Neobmedzené ručenie celým svojím majetkom</p> <p>- t. j. nielen obchodným ale aj osobným</p> <p>- ohrozuje najmä tie SZČO, u ktorých pri výkone prác hrozí spôsobenie škody (napr. stavebné práce)</p> <p>- v prípade existencie manželstva sa ručí celým spoločným majetkom manželov (ak nedošlo vopred k zrušeniu bezpodielového spoluvlastníctva manželov z dôvodu podnikania)</p> <p>- vs. napr. s. r. o. ručí svojím majetkom, pričom samotní spoločníci ručia za záväzky spoločnosti len do výšky nesplateného základného imania, resp. len do výšky svojho nesplateného vkladu</p> <p>- vs. napr. zamestnanec, zodpovedá za skutočnú škodu, ktorú zaviniel, v prípade nedbanlivosti do výšky štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku</p>
<p>Možnosť získať od ÚPSVaR príspevok na rozbeh podnikania</p> <p>- vs. napr. pri s. r. o. to nie je možné</p>	<p>Menšia šanca uspieť vo verejnom obstarávaní či v žiadostiach o fondy a granty</p> <p>- z dôvodu administratívne, právne i personálne náročného procesu</p>

Tabuľka č. 1: Výhody a nevýhody podnikania na živnosť

Vyššie uvedené výhody a nevýhody podnikania živnostníkov sú dôsledkom nastavenia **regulácie, ktorá podnikanie formou živnosti upravuje**, pričom jej vývoj za posledné roky by sme zhrnuli do týchto kľúčových legislatívnych zmien či už s pozitívnym (+) alebo negatívnym (-) vplyvom na podnikanie SZČO:

1. Koeficient, ktorým sa delí vymeriavací základ pri výpočte výšky odvodov sa ustálil v r. 2015 na 1,486 – rok predtým bol koeficient vo výške 1,6 a v r. 2012 dokonca vo výške 2 (2015) –
2. Povinné transferové oceňovanie obchodov realizovaných medzi prepojenými subjektmi (2015) –
3. Vypustenie povinnosti zložiť zábezpeku na DPH - ak žiadateľ o registráciu pre DPH je zdaniteľnou osobou pripravujúcou sa na podnikanie (2016) +
4. Nový spôsob odvodu DPH - až po prijatí platby - pri obrate do 100 000 eur (2016) +
5. Úprava paušálnych výdavkov - zvýšenie zo 40 % na 60 % z úhrnu príjmov a zmena maximálnej výšky paušálnych výdavkov z 5040 eur ročne na 20 000 eur ročne (2017) +
6. Zrušenie zdravotných odvodov z dividend plynúcich fyzickým osobám za zdaňovacie obdobie 2017 a zavedenie zdaňovania dividend 7 % zrážkou (2017) –
7. Zvýšenie maximálneho vymeriavacieho základu pre sociálne odvody z 5 na 7-násobok priemernej mzdy za rok (t-2) (2017) –
8. Zrušenie maximálnych vymeriavacích základov pre zdravotné odvody (2017) –
9. Zrušenie daňovej licencie (2018) +
10. Predĺženie doby archivácie účtovných dokumentov z 5 na 10 rokov (2018) –
11. Koniec zaradenia výdavku do 500 eur za príležitostnú prácu do nákladov (2018) –
12. Povinná elektronická komunikácia s finančnou správou (2018) –/+
13. Koniec predkladania výpisu z listu vlastníctva, z obchodného a živnostenského registra, ako aj výpisu z registra trestov (2018/2019) +

14. Zníženie sadzby DPH na ubytovacie služby z 20 % na 10 % (2019) +
15. Rozšírenie priameho elektronického prepojenia registračných pokladníc na Finančnú správu – E-Kasa (1.7.2019) –/+
16. Zníženie dane z príjmov z 21 % na 15 % pre podnikateľov s ročným obratom do 100 tisíc eur (1.1.2020) +
17. Zvýšenie hranice pre platenie preddavkov u fyzických aj právnických osôb z 2 500 eur na 5 000 eur (1.1.2020) +

Zhrnutie

Na Slovensku podniká formou SZČO podľa posledných údajov za rok 2018 viac ako 330 000 fyzických osôb, pričom ich počet sa dlhodobo znižuje. Stále však predstavuje až 74 % podiel na všetkých súkromných a ziskovo orientovaných MSP. Až v 45 % prípadoch však vykazuje práca živnostníkov známky závislej činnosti. Na základe výsledkov porovnania objektívnych výhod a nevýhod podnikania formou živnosti oproti iným obdobným formám podnikania sme definovali týchto sedem oblastí, ktoré si vyžadujú podrobnejšiu analýzu s cieľom prehodnotenia ich efektivity:

1. zdaňovanie príjmov fyzických osôb – podnikateľov 25 % sadzbou
2. odvody SZČO a dobrovoľné úrazové poistenie
3. súbeh podnikania formou živnosti a závislej práce
4. celkové daňovo-odvodové zaťaženie
5. neobmedzené ručenie SZČO
6. paušálne výdavky SZČO
7. splatnosť faktúr

B: Právna a dátová analýza

1. Zdaňovanie príjmov fyzických osôb – podnikateľov 25 % sadzbou

Zdaňovanie príjmov upravuje zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov (ďalej len „zákon o dani z príjmov“), pričom sadzba dane z príjmov pre fyzickú osobu je podľa § 15 písm. a) bod 1a a 1b zákona o dani z príjmov **19 % z tej časti základu dane** (zníženého o nezdaniteľné časti a daňovú stratu), **ktorá nepresiahne 176,8-násobok sumy platného životného minima vrátane, a 25 % z tej časti základu dane, ktorá presiahne 176,8-násobok platného životného minima.** Od 1.7.2019 do 30.6.2020 ide o základ dane vyšší ako 37 163,36 eur (176,8-násobok životného minima jednej plnoletej fyzickej osoby - 210,20 eur), od ktorej sa príjem zdaňuje 25 % sadzbou. V daňovom priznaní k dani z príjmov za rok 2017 malo vyšší základ dane než 176,8-násobok sumy životného minima, **10 267 daňových subjektov**, z toho **4 111 daňových subjektov malo súbeh podnikateľskej a závislej činnosti, alebo vykonávali len podnikateľskú činnosť.**

Príklad

Jozef ako SZČO vykáže v daňovom priznaní k dani z príjmov za rok 2019 základ dane znížený o nezdaniteľné časti základu dane a o daňovú stratu vo výške 50 000 eur. Zo sumy 37 163,36 eur uhradí 19 % daň (7 061,04 eur) a zo zvyšnej sumy 12 836,64 eur uhradí 25 % daň (3 209,16 eur). Spolu uhradí daň z príjmu vo výške 10 270,2 eur. Pre porovnanie, ak by Jozef podnikal formou s.r.o. a vykazoval by rovnaký základ dane, uhradil by 21 % daň vo výške 10 500 eur, ak by si vyplatil zisk, z neho daň z dividend vo výške 7 %. V prípade Jozefa ako SZČO však treba počítať pri takýchto vysokých príjmoch s úhradou vysokých povinných zdravotných a sociálnych odvodov.

Čiastkový základ dane, pri ktorom sa výška daňovej povinnosti SZČO rovná výške daňovej povinnosti právnickej osoby, predstavuje pri súčasne platných sadzbách dane z príjmu **55 745,04 eur** - v prípade, že je čiastkový základ dane nižší ako táto suma, je daň splatná SZČO nižšia ako daň splatná právnickou osobou. V prípade, že je čiastkový základ vyšší ako táto suma, daň splatná právnickou osobou prevyšuje daň splatnú SZČO. V prípade presadenia pôvodného návrhu na zníženie sadzby dane z príjmu právnických osôb z **21 % na 15 %**, by sa táto kritická hranica čiastkového základu dane znížila z 55 745,04 eur na **22 298,02 eur**, čo aj v kontexte relatívne vyššieho odvodového zaťaženia môže výrazne znížiť atraktivitu podnikania ako SZČO na úkor podnikania ako právnická osoba. V čase vypracovania tohto testu MSP bol v NR SR predložený poslanecký návrh s alternatívou zníženia dane z príjmov na 15 % iba pre právnické osoby, v čase finalizácie došlo dňa 18. septembra 2019 k schváleniu verzie návrhu novely zákona o dani z príjmov, ktorá nie len právnickým, ale aj fyzickým osobám – podnikateľom znižuje daň z príjmov na 15 % v prípade príjmov (výnosov) neprevyšujúcich sumu 100 000 eur.

Zhrnutie

Zdaňovanie príjmov fyzických osôb – podnikateľov 25 % sadzbou z tej časti základu dane, ktorá presiahne sumu 37 163,36 eur, sa za rok 2017 týkalo iba 4 111 daňových subjektov, ktoré vykonávali podnikateľskú činnosť alebo jej súbeh so závislou činnosťou, čo činí z celkového počtu SZČO za rok 2017 (312 000) len necelých 1,32 %. Na základe veľmi nízkeho vplyvu na samotných MSP predstavuje zdaňovanie 25 % sadzbou nástroj, ktorého zmena nie je prioritná, nakoľko by priniesla zanedbateľnú úsporu pre podnikateľské prostredie.

2. Odvody SZČO a dobrovoľné úrazové poistenie

Poistné a príspevky na sociálne poistenie t. j. **sociálne odvody** SZČO do Sociálnej poisťovne upravuje zákon č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení (ďalej len „zákon o sociálnom poistení“). Preddavky na zdravotné poistenie, t. j. **zdravotné odvody** SZČO do príslušnej zdravotnej poisťovne upravuje zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení (ďalej len „zákon o zdravotnom poistení“).

Odvodová povinnosť SZČO voči Sociálnej poisťovni podľa § 21 ods. 1 zákona o sociálnom poistení vzniká od 1. júla daného roka tým SZČO, ktoré podali daňové priznanie k dani z príjmov v riadnej lehote (t. j. do 31. marca daného roka) a ktorých **príjem z podnikania presiahol 12-násobok 50 % priemernej mesačnej mzdy** za kalendárny rok, ktorý dva roky predchádza kalendárnemu roku, za ktorý sa platí poistné (napr. pre povinnosť vznikajúcu od 1. júla 2019 táto suma predstavuje **5 724 eur** a od 1. júla 2020 bude táto suma **6 078 eur**). Začínajúca SZČO, ktorá po prvýkrát začala podnikáť, na začiatku svojho podnikania neplatí povinné poistné a príspevky na sociálne poistenie, nakoľko ich nie je možné vypočítať na základe predchádzajúcich príjmov a daňového priznania. Sociálna poisťovňa každej SZČO oznamuje vznik ako aj zánik povinnosti platiť sociálne odvody, pričom výška odvodov na r. 2020 sa u SZČO, v prípade prekročenia hranice príjmu 6 078 eur odvíja od mesačného vymeriavacieho základu a to nasledovne podľa **tabuľky č. 2**:

Odvodová povinnosť do Sociálnej poisťovne od 1. júla 2020 (na základe daň. priznania z príjmov v roku 2019)

Mesačný vymeriavací základ/MVZ =	základ dane uvedený na riadku 47 daňového priznania typ B + suma uvedená na riadku „Preukázateľne zaplatené poistné z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona“	≤ 506,5 eur - SZČO je povinná platiť minimálne mesačné odvody vo výške 167,89 eur
	/ 1,486 (koeficient)	> 7 091 eur - SZČO je povinná platiť maximálne mesačné odvody 2 350,66 eur
	/ 12 (počet mesiacov v kalendárnom roku)	506,5 eur < MVZ ≤ 7091 eur - SZČO je povinná platiť mesačné odvody vypočítané z tohto vymeriavacieho základu vo výške 33,15 %

Tabuľka č. 2: Odvodová povinnosť do Sociálnej poisťovne od 1.7.2020

Sociálne odvody **v sadzbe 33,15 %** predstavujú poistenia a k nim prislúchajúce sumy na r. 2019/2020 v nasledujúcej **tabuľke č. 3:**

Tabuľka č. 3: Sadzby poistného na sociálne poistenie a výšky poistného pri min. a max. VZ

	Nemocenské poistenie	Dôchodkové poistenie		Rezervný fond	Spolu
		Starobné poistenie	Invalidné poistenie		
Sadzba poistného	4,4 %	18 %	6 %	4,75 %	33,15 %
Poistné pri minimálnom VZ, t. j. 477 eur	22,28 eur	91,16 eur	28,62 eur	30,38 eur	167,89 eur
Poistné pri maximálnom VZ, t. j. 6 678 eur	312,00 eur	1 276,37 eur	425,45 eur	336,82 eur	2 350,66 eur

V porovnaní so sadzbami pre zamestnávateľa a zamestnanca platí **SZČO o 1,6 % vyššie nemocenské poistenie**. Prečo je tomu tak? Kým dávka zamestnanca je od 1. do 3. dňa vo výške 25 % denného vymeriavacieho základu a od 4. do 10. dňa vo výške 55 % denného vymeriavacieho základu uhrádzaná zamestnávateľom formou tzv. náhrady príjmu, a až od 11. dňa vo výške 55 % denného vymeriavacieho základu dochádza k výplate nemocenskej dávky zo strany Sociálnej poisťovne, u SZČO je od 1. dňa, aj keď v rovnakých % sadzbách, uhrádzané nemocenské Sociálnou poisťovňou. Čiže **aj keď SZČO uhrádza o 1,6 % viac na nemocenské poistenie ako zamestnávateľ a zamestnanec spolu, tak pri nemocenskom je mu uhradená rovnaká % suma z denného vymeriavacieho základu, iba prvých 10 dní z iného zdroja**. Sadzba nemocenského poistenia vo výške 4,8 %, bola do roku 2004 v rovnakej výške aj pre zamestnanca a zamestnávateľa, pričom dôvodom na zníženie sadzby u zamestnávateľa z 3,4 %

na 1,4 % bol práve presun financovania prvých 10 dní náhrady straty na zárobku pri dočasnej pracovnej neschopnosti zo Sociálnej poisťovne na zamestnávateľa.

Z nemocenského poistenia sa poskytuje nielen nemocenské, ale tiež ošetrovné, vyrovnávací dávka a materské. Kým pri ošetrovnom platia pre zamestnanca a SZČO rovnaké podmienky nároku, tak **vyrovnávací dávka je pre SZČO bezpredmetná**, nakoľko na ňu nárok vzniká iba zamestnankyni, ktorá je z dôvodu tehotenstva či materstva preradená na inú prácu (ide o počtovo aj finančne zanedbateľnú dávku nemocenského poistenia – **v roku 2018 bolo vyplatených 862 vyrovnávacích dávok, čo predstavuje 0,043 % z celkových vyplatených dávok nemocenského poistenia v sume 86 000 eur**). Čo sa týka materského, výpočet je u SZČO a zamestnanca totožný (75 % denného vymeriavacieho základu), pričom suma materského pri zamestnankyni, ktorá v r. 2019 nastúpi na materskú dovolenku a v roku 2018 bola zamestnaná na minimálnu mzdu (t. j. 480 eur), bude vo výške 366,90 eur v mesiaci, ktorý má 31 dní, resp. 355 eur pri 30-dňovom mesiaci. U SZČO, ktorá si hradila v r. 2018 minimálne odvody (t. j. z mesačného vymeriavacieho základu 456 eur) a v r. 2019 nastúpi na materskú, bude materské vo výške 348,60 eur v mesiaci, ktorý má 31 dní, resp. 337,4 eur pri 30-dňovom mesiaci. **Rozdiel v materskom pre zamestnankyňu s minimálnou mzdou a SZČO platiacej minimálne odvody predstavuje 18,3 eur v prospech zamestnankyne, a to z dôvodu odlišného výpočtu vymeriavacieho základu.**

Sadzby na starobné poistenie sú pri spočítaní totožné. SZČO povinne neplatí poistenie v nezamestnanosti ako zamestnávateľ vo výške 1 %, môže sa poistiť dobrovoľne, čo explicitne zákon ustanovuje, a to vo výške 2 % z vymeriavacieho základu. Odlišná je však právna úprava **pri úrazovom poistení, ktoré vo výške 0,8 % platí zamestnávateľ a zákon jeho dobrovoľnú platbu neumožňuje**. S otázkou, prečo je súčasná právna úprava nastavená v neprospech SZČO, sme sa obrátili aj na Ministerstvo práce SR, ktoré nám poskytlo rozsiahlu odpoveď. Uvádzame skrátené vysvetlenie:

„Nakoľko má úrazové poistenie ochraňovať zamestnávateľa pred rizikom ekonomickej záťaže v prípade vzniku zodpovednosti zamestnávateľa za poškodenie zdravia alebo úmrtia jeho zamestnanca v dôsledku pracovného úrazu (PÚ) alebo choroby z povolania (CHzP), predmetom poistenia je objektívna zodpovednosť zamestnávateľa za PÚ a CHzP, povinné úrazové poistenie je teda poistením čisto zamestnávateľa. Zamestnávateľ platí poistné na úrazové poistenie z úhrnu vymeriavacích základov jeho zamestnancov a nárok na úrazové dávky vzniká následne jeho zamestnancom, ktorí utrpeli PÚ alebo CHzP pri výkone práce a stalo sa to bez toho, aby si to zapríčinili sami. Pri vyplácaní úrazových dávok sa pritom skúma miera zavinenia poškodeného zamestnanca a zamestnávateľa na vzniku PÚ alebo CHzP. SZČO nemá vo vzťahu k sebe samej povinnosť nahradiť škodu, ktorá vznikla v dôsledku PÚ alebo CHzP, ktorú nesie zamestnávateľ na základe Zákonníka práce v objektívnom rozmere. Jeho sociálna ochrana v prípade choroby alebo úrazu je tak zabezpečená prostredníctvom nemocenského poistenia (dávka nemocenské) a v prípade dlhodobého nepriaznivého zdravotného stavu prostredníctvom dôchodkového poistenia (invalidný dôchodok). V prípade, že dôjde k poškodeniu zdravia SZČO v dôsledku zavineného protiprávneho konania inej osoby, SZČO (alebo pozostalý) má tiež možnosť uplatniť svoje nároky na náhradu škody v zmysle občianskoprávných predpisov.“

Koncom roka 2018 bolo na Rade EPSCO schválené Odporúčanie Rady o prístupe k sociálnej ochrane pre pracovníkov a SZČO, ktoré má odporúčací charakter a pojednáva aj o rozsahu zabezpečenia SZČO. Napriek tomu mali k návrhu zavedenia úrazového poistenia SZČO podobné zamietavé stanoviská nielen Slovenská republika, ale tiež viaceré členské štáty napr. Bulharsko, Česká republika, Litva či Lotyšsko.

Hlavnými argumentmi proti zavedeniu povinného či dobrovoľného úrazového poistenia u SZČO je skutočnosť, že ide o **poistenie zamestnávateľa**, pričom **úrazové dávky majú u zamestnancov**

nadstavbový charakter k vzniknutým nárokom v nemocenskom a dôchodkovom poistení. Niektoré SZČO pritom nie sú povinne nemocensky a dôchodkovo poistené, preto by nadstavba úrazového poistenia bola prekážkou jeho zavedenia na dobrovoľnej báze. Zároveň by v prípade SZČO **neexistovala spätná kontrola od zamestnávateľa** o tom, či k sociálnej udalosti došlo v súvislosti s výkonom práce SZČO alebo nie.

SZČO majú možnosť pripoistiť sa proti riziku úrazu len formou komerčného poistenia, ktoré ako produkt poskytujú takmer všetky komerčné poisťovne pôsobiace na trhu. Cena, samozrejme, závisí od jednotlivých parametrov akými je vek, povaha zamestnania, rozsah krytia, poistná suma, ale tiež napr. vzťah k športu či zdravotnému stavu, na základe čoho sa pohybuje od cca minimálne 10 eur mesačne. Rovnako sa SZČO netýka garančné poistenie v sadzbe 0,25 %, nakoľko z povahy samozamestnávania nie je relevantné. SZČO rovnako ako zamestnávateľ platí povinne poistenie do rezervného fondu solidarity vo výške 4,75 %.

Väčšina SZČO platí minimálne odvody na sociálne poistenie. Podľa údajov Sociálnej poisťovne za december 2017 odvody z minimálneho vymeriavacieho základu platilo 70 % SZČO. Odvody z vymeriavacieho základu na úrovni priemernej mzdy a vyššieho platilo iba 6,2 % SZČO a z maximálneho vymeriavacieho základu platilo odvody necelé 2 % SZČO. V roku 2018 odvieďlo poistné z minimálneho vymeriavacieho základu v priemere cca **141,5 tisíc SZČO, čo predstavuje cca 75,2 %** z celkového počtu povinne platiacich SZČO v danom roku. **Žiadne odvody na sociálne poistenie** z dôvodu nízkeho hrubého ročného príjmu (nižší ako 5 472 eur) neplatilo v roku 2018 cca **204 tisíc SZČO**, pričom ich počet môže byť mierne nižší vzhľadom na možnú duplicitu fyzických osôb.

Odvodová povinnosť SZČO voči zdravotnej poisťovni sa posudzuje k 1. januáru kalendárneho roka, pričom SZČO, ktorá vznikne v priebehu kalendárneho roka, je povinná platiť odvody do príslušnej zdravotnej poisťovne odo dňa, kedy sa stane zárobkovo činnou osobou (napr. odo dňa ohlásenia živnosti). Začínajúca SZČO platí do zdravotnej poisťovne **minimálny mesačný preddavok na zdravotné poistenie, ktorý predstavuje pre rok 2019 sumu 66,78 eur**. Nakoľko od 1.1.2017 bol zrušený maximálny vymeriavací základ, maximálne odvody do príslušnej zdravotnej poisťovne nemajú strop. Príslušná zdravotná poisťovňa vykoná začínajúcej SZČO v nasledujúcom roku po jej vzniku ročné zúčtovanie zdravotného poistenia, v ktorom porovnáva zaplatené preddavky na zdravotné poistenie a výšku odvodu, ktorý sa vyráta z vymeriavacieho základu **14 % sadzbou podľa nasledovne tabuľky č. 4:**

Mesačný vymeriavací základ/MVZ =	základ dane uvedený na riadku 47 daňového priznania typ B + suma uvedená na riadku „Preukázateľne zaplatené poistné z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona“	≤ 506,5 eur - SZČO je povinná platiť minimálne mesačné odvody vo výške 70,91 eur 506,5 eur < MVZ - SZČO je povinná platiť mesačné odvody vypočítané z tohto vymeriavacieho základu vo výške 14 %
	/ 1,486 (koeficient)	
	/ počet mesiacov v kalendárnom roku, v ktorých bola prevádzkovaná živnosť	

Tabuľka č. 4: Odvodová povinnosť do zdravotnej poisťovne od 1.1.2020

Príklad

Jozef ako SZČO vykázal v daňovom priznaní k dani z príjmov za rok 2019 príjmy z podnikania vo výške 24 000 eur. Výšku poistného a preddavkov na zdravotné poistenie Jozefa ako SZČO, ktorý podnikal v roku 2019 prvý rok (t. j. platil iba minimálne preddavky na zdravotné poistenie vo výške 66,78 eur, neplatil preddavky na sociálne poistenie), môžu ovplyvniť nasledujúce štyri situácie:

a) Skutočné výdavky: 18 000 eur

Zaplatené preddavky na zdravotné poistenie: 801,36 eur

Prevádzkovanie živnosti: 12 mesiacov

Výška **preplatku poistného** na zdravotné poistenie predstavuje **160,59 eur** a **preddavky** na zdravotné poistenie sú vo výške **70,91 eur mesačne**.

b) Paušálne výdavky: 14 400 eur

Zaplatené preddavky na zdravotné poistenie: 801,36 eur

Prevádzkovanie živnosti: 12 mesiacov

Výška **nedoplatku poistného** na zdravotné poistenie predstavuje **178,58 eur** a **preddavky** na zdravotné poistenie sú vo výške **81,66 eur mesačne**.

c) Skutočné výdavky: 18 000 eur

Zaplatené preddavky na zdravotné poistenie: 400,68 eur

Prevádzkovanie živnosti: 6 mesiacov

Výška **nedoplatku poistného** na zdravotné poistenie predstavuje **202,35 eur** a **preddavky** na zdravotné poistenie sú vo výške **100,5 eur mesačne**.

d) Paušálne výdavky: 14 400 eur

Zaplatené preddavky na zdravotné poistenie: 400,68 eur

Prevádzkovanie živnosti: 6 mesiacov

Výška **nedoplatku poistného** na zdravotné poistenie predstavuje **541,51 eur** a **preddavky** na zdravotné poistenie sú vo výške **157,03 eur mesačne**.

Výšku preddavkov na zdravotné poistenie ovplyvňuje u SZČO najmä základ dane (rozdiel príjmov a výdavkov), ale taktiež **počet mesiacov v kalendárnom roku, počas ktorého prevádzkovala živnosť**. Ďalším podstatným ukazovateľom je **uplatnenie skutočných vs. paušálnych výdavkov**. Paušálne výdavky sú jednoduchšie a nevyžadujú hĺbkovú evidenciu výdavkov, na druhej strane však zvyšujú podiel odvedeného poistného na zdravotné poistenie. Skutočné výdavky umožňujú SZČO znížiť celkovú výšku daňovo-odvodového zaťaženia, na druhej strane však hrozí v prípade daňovej kontroly dodatočné vyrubenie dane na základe uplatnenia aj daňovo neuznatelných výdavkov. Pri porovnaní rovnakej výšky príjmu SZČO, tak môžeme vidieť odlišné výšky poistného a preddavkov na zdravotné poistenie v závislosti od počtu mesiacov prevádzkovania živnosti a od uplatnenia skutočných vs. paušálnych výdavkov, kde vyčíslená výška preddavkov môže byť až dvojnásobne vyššia.

V prípade, že SZČO vznikne na základe daňového priznania povinnosť platiť mesačné odvody na sociálne poistenie, ich plateniu sa môže vyhnúť prerušením alebo zrušením živnosti. SZČO, ktorá má pozastavené prevádzkovanie živnosti alebo zrušenú živnosť, totiž nemá povinnosť odvádzať poistné na sociálne poistenie, a to ani v jednom prípade. Rozdiel medzi inštitútmi prerušenie živnosti vs. zrušenie

živnosti spočíva v **rozdielnych povinnostiach voči Sociálnej poisťovni** – pozastavenie živnosti musí SZČO oznámiť Sociálnej poisťovni v lehote 30 dní odo dňa pozastavenia prostredníctvom tlačiva Registračný list fyzickej osoby – prerušenie poistenia. Ukončenie živnostenského oprávnenia nie je SZČO povinná Sociálnej poisťovni oznamovať, nakoľko túto skutočnosť jej oznámi Živnostenský úrad a následne Sociálna poisťovňa písomne oznámi SZČO zánik povinného poistenia. Živnosť však možno pozastaviť na minimálne 6 a maximálne 36 mesiacov. V prípade, že sa SZČO rozhodne živnosť zrušiť, môže ju kedykoľvek opäť založiť, čaká ju však rovnaký proces registrácie a poplatky ako pri prvotnom zakladaní živnosti.

Často práve **v prípade vzniku neočakávane vysokých preddavkov na zdravotné poistenie**, ktoré nekorešponujú s plánovanými príjmami, **sa SZČO rozhodne prerušiť alebo zrušiť živnosť**. Vzniknutý nedoplatok na zdravotnom poistení, ktorý jej bude vyčíslený na základe daňového priznania, však bude povinná uhradiť. Osoba však bude **naďalej povinná uhrádzať zdravotné poistenie** – buď ako samoplatiteľ (dobrovoľne nezamestnaná osoba) resp. sa bude musieť zamestnať a odvádzať preddavky z hrubej mzdy. Ďalšou možnosťou je evidencia na úrade práce, počas ktorej za vás odvádza preddavky na zdravotné poistenie štát (v prípade, že SZČO spĺňa podmienky na poskytovanie podpory v nezamestnanosti).

Pokiaľ ide o využívanie samotných inštitútov prerušenia a zrušenia živnosti SZČO, **v roku 2018 pozastavilo svoje podnikanie 20 313 fyzických osôb a 43 451 fyzickým osobám právo k podnikaniu zaniklo.**¹

Zhrnutie

V roku 2018 odviedlo poistné z minimálneho vymeriavacieho základu v priemere cca 141,5 tisíc SZČO, čo predstavuje cca. 75,2 % z celkového počtu povinne platiacich SZČO v danom roku. Žiadne odvody na sociálne poistenie z dôvodu nízkeho hrubého ročného príjmu (nižší ako 5 472 eur) neplatilo v roku 2018 cca. 204 tisíc SZČO, pričom ich počet môže byť mierne nižší vzhľadom na možnú duplicitu fyzických osôb. V porovnaní so sadzbami pre zamestnávateľa a zamestnanca platí SZČO o 1,6 % vyššie nemocenské poistenie. Logiku tohto rozdielu potvrdzujú pravidlá úhrada rovnakej % miery nemocenskej dávky už od 1. dňa dočasnej práceneschopnosti z prostriedkov Sociálnej poisťovne (vs. u zamestnanca až od 11. dňa, dovtedy z prostriedkov zamestnávateľa) a naopak sponchybujú pravidlá úhrady zvyšných dávok z tohto poistenia – konkrétne vyrovnávacej dávky a materského (ošetrovné je bez rozdielu). Vyrovnávacia dávka je pre SZČO bezpredmetná, nakoľko na ňu nárok vzniká iba zamestnankyni, ktorá je z dôvodu tehotenstva či materstva preradená na inú prácu, a mesačný rozdiel v materskom pre zamestnankyňu s minimálnou mzdou a SZČO platiacej minimálne odvody predstavuje 18,3 eur v prospech zamestnankyne, a to z dôvodu odlišného výpočtu vymeriavacieho základu. Zákon neumožňuje dobrovoľnú platbu štátneho úrazového poistenia SZČO, na rozdiel od dobrovoľnej platby poistenia v nezamestnanosti, s odôvodnením, že predmetom poistenia je objektívna zodpovednosť zamestnávateľa za pracovný úraz a chorobu z povolania, ktorú SZČO sám voči sebe nemá. SZČO majú možnosť pripoistiť sa proti riziku úrazu len formou komerčného poistenia.

3. Súbeh podnikania formou živnosti a závislej práce

Predtým než sa zamestnanec rozhodne, že začne podnikáť popri zamestnaní, musí prihliadnuť na to, či nebude vykonávať zárobkovú činnosť, ktorá má k predmetu činnosti zamestnávateľa konkurenčný charakter. Aj keď podnikanie v rovnakom predmete podnikania zamestnávateľa nie je zakázané, **zamestnávateľ musí dať zamestnancovi k výkonu konkurenčnej činnosti formou**

¹ Údaje sú poskytnuté Odborom živnostenského podnikania Ministerstva vnútra SR

podnikania písomný súhlas v súlade s § 83 ods. 1 zákona č. 311/2001 Z. z. Zákonníka práce v znení neskorších predpisov (ďalej len „Zákonník práce“). To platí aj v prípade, ak zamestnanec nemá v pracovnej zmluve, ktorú má uzatvorenú so zamestnávateľom, uvedený zákaz konkurenčnej činnosti. V prípade, že sa zamestnávateľ písomne nevyjadrí k žiadosti zamestnanca do 15 dní od doručenia žiadosti zamestnanca, platí, že súhlas udelil. Zamestnávateľ môže udelený súhlas z vážnych dôvodov písomne odvolať, a zamestnanec je následne povinný bez zbytočného odkladu inú zárobkovú činnosť skončiť. Súhlas zamestnávateľa sa nevyžaduje na výkon vedeckej, pedagogickej, publicistickej, lektorskej, prednášateľskej, literárnej a umeleckej činnosti.

Podľa údajov Finančnej správy malo v roku 2017 súbeh podnikateľskej činnosti a príjmov zo závislej činnosti 107 651 daňových subjektov. Vzhľadom na počet takýchto subjektov považujeme za relevantné, zaoberať sa problematikou súbehu a v ďalších kapitolách venujúcich sa medzinárodnému porovnaniu a návrhom alternatívnych riešení, uviesť aj možné riešenia pre danú skupinu SZČO.

Čo sa týka odvodových povinností SZČO, ktorá je zároveň zamestnancom, treba rozlišovať medzi pravidlami pre odvodovú povinnosť do Sociálnej poisťovne a do príslušnej zdravotnej poisťovne.

V prípade odvodov do Sociálnej poisťovne platia pravidlá rovnako ako pre každú SZČO. Rovnako na začiatku svojho podnikania neplatí povinné poistenie a príspevky na sociálne poistenie, nakoľko ich nie je možné vypočítať na základe predchádzajúcich príjmov a daňového priznania. Aj keď za SZČO, ktorý je zároveň aj zamestnancom, platí v súvislosti s príjmom zo zamestnania odvody do Sociálnej poisťovne naďalej jeho zamestnávateľ, v súvislosti s platením odvodov z príjmu zo živnosti platí rovnaké pravidlo pre vznik povinných odvodov do Sociálnej poisťovne ako pri SZČO bez súbehu. Čiže **odvodová povinnosť vzniká SZČO so súbehom od 1.7., resp. 1.10.** (ak mal predĺženú lehotu na podanie daňového priznania k dani z príjmov) nasledujúceho kalendárneho roka po založení živnosti, **ak jeho príjem za rok 2019 bude vyšší ako 6 078 eur.** V takom prípade platí totožný vzorec ako pre SZČO bez súbehu, t. j. **pre SZČO so súbehom pri prekročení hranice príjmu 6078 eur za r. 2019 bude najnižšia výška odvodov do Sociálnej poisťovne od 1. júla 2020 v sume 167,89 eur.** Ak SZČO dosiahne v roku 2019 príjem nižší ako je suma 6 078 eur, odvody do Sociálnej poisťovne nebude platiť ani ďalší rok, povinnosť mu môže vzniknúť až od 1.7., resp. 1.10.2021.

V prípade odvodov do príslušnej zdravotnej poisťovne sú pravidlá pre SZČO so súbehom odlišné v tom, že podľa § 13 ods. 13 zákona o zdravotnom poistení sa na neho nevzťahuje minimálny vymeriavací základ, to znamená, že **nie je povinný platiť minimálne preddavky na zdravotné poistenie, ktorých výška je pre rok 2020 stanovená v sume 70,91 eur mesačne.** V nasledujúcom roku po roku, v ktorom si SZČO založila živnosť, vykoná príslušná zdravotná poisťovňa ročné zúčtovanie zdravotného poistenia. V prípade, ak si živnostník, ktorý je zároveň aj zamestnancom neplatil preddavky na zdravotné poistenie a mal príjem zo živnosti, výsledkom ročného zúčtovania bude nedoplatok. Zdravotná poisťovňa vyčíslí aj výšku mesačných preddavkov (ktoré do tohto momentu mohli byť nulové), ktoré bude SZČO povinná platiť, a to od 1. januára nasledujúceho kalendárneho roka po doručení ročného zúčtovania, pričom táto **môže byť nižšia ako minimálne preddavky** pre absenciu minimálneho vymeriavacieho základu.

Príklad

Jozef podniká formou SZČO a je súčasne aj zamestnancom, takže nie je povinný platiť preddavky na zdravotné poistenie. V daňovom priznaní k dani z príjmov za rok 2019 vykázal príjmy z podnikania vo výške 5 500 eur. Výšku poistného a preddavkov na zdravotné poistenie Jozefa ako SZČO a zamestnanca zároveň, ktorý podnikal v roku 2019 prvý rok, môžu ovplyvniť nasledujúce tri situácie:

a) Príjem z podnikania: 5 500 eur

Skutočné výdavky: 4 125 eur

Zaplatené poistné z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona: 0 eur (podniká 1. rok)

SZČO podnikala celý kalendárny rok.

Výška nedoplatku poistného na zdravotné poistenie predstavuje 129,54 eur a preddavky na zdravotné poistenie sú vo výške 10,8 eur mesačne.

b) Príjem z podnikania: 5 500 eur

Paušálne výdavky: 3 300 eur

Zaplatené poistné z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona: 0 eur (podniká 1. rok)

SZČO podnikala celý kalendárny rok.

Výška nedoplatku poistného na zdravotné poistenie predstavuje 207,27 eur a preddavky na zdravotné poistenie sú vo výške 17,27 eur mesačne.

c) Príjem z podnikania: 5 500 eur

Paušálne výdavky: 3 300 eur

Zaplatené poistné z príjmov podľa § 6 ods. 1 a 2 zákona: 0 eur (podniká 1. rok)

SZČO podnikala 2 mesiace.

Výška nedoplatku poistného na zdravotné poistenie predstavuje 207,27 eur a preddavky na zdravotné poistenie sú vo výške 103,63 eur mesačne.

Výšku preddavkov na zdravotné poistenie ovplyvňuje u SZČO so súbehom najmä výška príjmu z podnikania, nezanedbateľný je ale aj **počet mesiacov v kalendárnom roku, počas ktorého prevádzkovala živnosť**. Ďalším podstatným ukazovateľom je **uplatnenie skutočných vs. paušálnych výdavkov**. Pri porovnaní rovnakej výšky príjmu SZČO, tak môžeme vidieť odlišné výšky poistného a preddavkov na zdravotné poistenie.

Čo sa týka daňových povinností SZČO, ktorá je zároveň zamestnancom, sú podľa dani z príjmov rovnaké, ako u bežnej SZČO. SZČO je **povinná zaregistrovať sa na daňovom úrade pre daň z príjmov**, a to do konca kalendárneho mesiaca po uplynutí mesiaca, v ktorom si založila živnosť, alebo to v prípade oznámenia na Jednotnom kontaktnom mieste, urobila jeho pracovníci za ňu. Daňový úrad zaregistruje SZČO v lehote do 30 dní od podania žiadosti o registráciu a **pridelí mu daňové identifikačné číslo (DIČ)**. Nakoľko od polovice roka 2018 sú fyzické osoby **povinné komunikovať s finančnou správou len elektronicky**, je potrebná registrácia na elektronickú komunikáciu, a následne všetky ostatné povinnosti typu podanie daňového priznania či ohlásenie zmeny bankového účtu realizovať iba online formou. Za rok 2019 je povinná podať SZČO so súbehom aj **daňové priznanie k dani z príjmov fyzických osôb typ B**, a to **ak jej zdaniteľné príjmy presiahnu sumu 1968,68 eur** alebo ak vykáže daňovú stratu. Za zdaniteľné príjmy sa v tomto prípade rozumejú príjmy zo zamestnania spolu s príjmami zo živnosti. Takéto daňové priznanie jej nie je povinný vyhotoviť a podať zamestnávateľ, musí si ho podať sama alebo prostredníctvom účtovníka, pričom zamestnávateľ mu vystaví ročné zúčtovanie preddavkov na daň, ktoré SZČO priloží ako kópiu k daňovému priznaniu. V daňovom priznaní uvedie SZČO, ktorá je zároveň aj zamestnancom príjmy zo živnosti, ale aj príjmy zo zamestnania. **Pre stanovenie základu dane z príjmov**, od ktorého sa následne odvíja kladná alebo záporná daňová povinnosť, postupuje SZČO tak, že voči dosiahnutým príjmom z podnikania uplatňuje **výdavky**. A tie sú buď skutočne preukázateľné na základe vedenia daňovej evidencie, jednoduchého

či podvojného účtovníctva, alebo paušálne výdavky vo výške 60 % z úhrnu príjmov, najviac do výšky 20 000 eur. Z rozdielu medzi príjmami a uplatnenými výdavkami SZČO vypočíta čiastkový základ dane z príjmov, ktorý sa následne spočíta s čiastkovým základom dane z príjmu zo závislej činnosti.

Daňové zvýhodnenia, ako je nezdaniteľná časť základu dane, uplatnenie daňového bonusu a pod., si možno uplatniť iba raz, t. j. ak už boli uplatnené pri príjmoch zo zamestnania, nie je ich možné druhýkrát uplatniť pri príjmoch zo živnosti. Samotná suma **nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka môže byť však v dôsledku príjmov zo živnosti nižšia, od čoho sa odvíja vyššia daňová povinnosť**. Nezdaniteľná časť základu dane daňovníka predstavuje 19,2-násobok sumy životného minima platného k 1. januáru príslušného zdaňovacieho obdobia, t. j. pre rok 2019 sumu **3 937,35 eur**. Túto sumu nezdaniteľnej časti základu dane na daňovníka si môže daňovník uplatniť v roku 2019 v prípade, **ak jeho základ dane vykázaný za rok 2019 je rovný alebo nižší ako 20 507 eur** (čo predstavuje 100-násobok sumy životného minima). Ak je **základ dane daňovníka vyšší ako 20 507 eur, nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka sa určí ako rozdiel medzi sumou 9 064,094** (vypočítaná ako 44,2-násobok platného životného minima) **a jednej štvrtiny základu dane daňovníka**. Ak táto suma je nižšia ako nula, nezdaniteľná časť základu dane ročne na daňovníka sa rovná nule. Táto skutočnosť zvyšuje daňovú povinnosť daňovníka o desiatky až stovky eur. Čo sa týka **povinnosti platiť preddavky na daň**, nakoľko ich platí už zamestnávateľ, rozhodujúcou skutočnosťou, či ich bude SZČO so súbehom platiť aj v dôsledku príjmov zo živnosti, je pomer čiastkových základov dane zo závislej činnosti vs. zo živnosti. **Povinnosť platiť preddavky na daň v polovičnej výške vzniká vtedy, ak daňová povinnosť presiahla 2 500 eur a zároveň ak čiastkový základ dane z príjmov zo závislej činnosti tvorí menej ako 50 % zo súčtu čiastkových základov dane z príjmov.**

Zhrnutie

Podľa údajov Finančnej správy malo v roku 2017 súbeh podnikateľskej činnosti a príjmov zo závislej činnosti 107 651 daňových subjektov. Aj keď za SZČO, ktorý je zároveň aj zamestnancom, platí v súvislosti s príjmom zo zamestnania odvody do Sociálnej poisťovne naďalej jeho zamestnávateľ, v súvislosti s platením odvodov z príjmu zo živnosti platí rovnaké pravidlo pre vznik povinných odvodov do Sociálnej poisťovne ako pri SZČO bez súbehu. Naopak nie je povinný platiť minimálne preddavky na zdravotné poistenie, ktorých výška na základe prvého ročného zúčtovania môže byť nižšia ako minimálne preddavky pre absenciu minimálneho vymeriavacieho základu. Súbeh ovplyvňuje aj výšku nezdaniteľnej časti základu dane pre rok 2019 stanovenej vo výške 3937,35 eur, nakoľko ak jeho základ dane vyšší ako 20 507 eur, daňové zvýhodnenie sa znižuje a tým sa zvyšuje daňovú povinnosť daňovníka o desiatky až stovky eur.

4. Celkové daňovo-odvodové zaťaženie

Atraktivita podnikania v porovnaní s pracovným pomerom, ako aj výber konkrétnej právnej formy podnikania, je do značnej miery ovplyvnený celkovým daňovo-odvodovým zaťažením, ktorému jednotlivci v danom prípade podliehajú. V tejto časti analýzy budeme porovnávať celkové daňovo-odvodové zaťaženie na príklade slobodného a bezdetného účtovníka Jozefa, ktorý môže účtovnícku činnosť vykonávať buď ako zamestnanec, alebo ako SZČO, alebo prostredníctvom vlastnej s. r. o., v ktorej bude jediným spoločníkom. Za účelom porovnania celkového daňovo-odvodového zaťaženia budeme predpokladať, že Jozef bude mať či už ako zamestnanec, SZČO alebo jediný spoločník vo vlastnej s. r. o., čistý mesačný príjem vo výške 700 eur.

Celkové mesačné daňovo-odvodové zaťaženie v roku 2019 v prípade, že Jozef je **zamestnanec**, a teda má uzatvorený pracovný pomer u svojho zamestnávateľa, vyzerá nasledovne:

	mesačne
hrubá mzda	909,05 eur
odvodová sadzba zamestnávateľa	35,2 %
celkové náklady práce	1229,04 eur
odvodová sadzba zamestnanca	13,4 %
čiastkový základ dane	787,23 eur
NČZD 2019	328,12 eur
zdaniteľná mzda	459,12 eur
preddavok na daň z príjmov	87,23 eur
daňový bonus	-
čistá mzda (zaokrúhlene)	700,00 eur
čistá mzda/cena práce	56,96 %

Tabuľka č. 5: Daňovo-odvodové zaťaženie zamestnanca v r. 2019 – príklad Jozef

Celková cena práce pri čistej mzde **700 eur** u zamestnanca Jozefa predstavuje **1229,04 eur**. To znamená, že pomer čistej mzdy a celkovej ceny práce predstavuje **56,96 %**.

Pri výpočte celkového mesačného daňovo-odvodového zaťaženia v roku 2019 v prípade, že Jozef vykonáva túto činnosť ako SZČO, budeme predpokladať, že živnosť bola založená v roku 2018, kedy Jozef musel povinne platiť mesačné odvody do svojej zdravotnej poisťovne v minimálnej výške **63,84 eur** a zároveň bol oslobodený od platenia odvodov do Sociálnej poisťovne. Taktiež predpokladáme, že Jozef si uplatňoval paušálne výdavky vo výške 60 % z dosiahnutých príjmov. Daňovo-odvodové zaťaženie Jozefa teda v mesiaci „x“ roka 2018 vyzeralo nasledovne:

	mesačne
zdaniteľné príjmy	2132,93 eur
daňové výdavky (paušálne – 60%)	1279,76 eur
odvody do ZP (minimálne, 2018)	63,84 eur
čiastkový základ dane	789,33 eur
NČZD 2018	319,17 eur
daň (19 %)	89,33 eur
čistý príjem	700,00 eur

Tabuľka č. 6: Daňovo-odvodové zaťaženie SZČO v r. 2018 – príklad Jozef

Ak predpokladáme, že Jozef dosiahol vyššie uvedený hospodársky výsledok v každom mesiaci roka 2018, potom jeho príjem z podnikania v roku 2018 jednoznačne presiahol 12-násobok priemernej mesačnej mzdy za rok 2017, konkrétne **5724 eur**, čím mu v roku 2019 vznikla povinnosť platiť preddavky na sociálne poistenie. Jeho mesačný vymeriavací základ v roku 2019 predstavoval sumu **574 eur** (= [789,33 eur ako ČZD + 63,84 eur ako minimálny odvod]/1,486). Mesačný hospodársky výsledok Jozefa v mesiaci „x“ roku 2019 vyzeral nasledovne:

	mesačne
zdaniteľné príjmy	2644,68 eur
daňové výdavky (paušálne – 60 %)	1586,81 eur

z toho odvody do SP (33,15% z 574 eur)	190,28 eur
z toho odvody do ZP (14% z 574 eur)	80,36 eur
čiastkový základ dane	787,23 eur
NČZD 2019	328,12 eur
daň (19 %)	87,23 eur
čistý príjem	700,00 eur
cena práce	1057,87 eur
čistý príjem/„cena práce“	66,17 %

Tabuľka č. 7: Daňovo-odvodové zaťaženie SZČO v r. 2019 – príklad Jozef

Čistý mesačný príjem Jozefa ako SZČO vo výške **700 eur** teda predstavoval **66,17 %** z celkovej „ceny práce“ zahŕňajúcej všetky mesačné odvody a daňovú povinnosť (pozn. Jozef síce neplatí mesačné preddavky na dani z príjmu, ale pre účely výpočtu uvažujeme, že ich platí).

Ako posledný príklad budeme zvažovať situáciu, v ktorej Jozef vykonáva účtovnícku činnosť vo svojej s. r. o., kde je jediným spoločníkom a zároveň konateľom, pričom má so svojou spoločnosťou uzatvorenú Zmluvu o výkone funkcie konateľa, v ktorej zo zákona nemusí byť definovaná odmena (pozn. na rozdiel od mandátnej alebo pracovnej zmluvy). V takomto prípade Jozef nie je povinný platiť odvody do Sociálnej poisťovne, avšak je povinný platiť minimálne zdravotné odvody vo výške **66,78 eur**. Jozef si bude po ukončení zdaňovacieho obdobia vyplácať dividendu, ktorá je zdaňovaná zrážkou vo výške **7 %**, a ktorá predstavuje jeho príjem v tomto modelovom príklade. Pre účely výpočtu však budeme predpokladať, že Jozef si môže vyplatiť dividendu na mesačnej báze v alikvotnom pomere. Hospodársky výsledok Jozefovej firmy by za mesiac „x“ roku 2019 vyzeral nasledovne:

	mesačne
minimálne zdravotné odvody spoločníka = konateľa	66,78 eur
mesačný výsledok hospodárenia pred zdanením	952,77 eur
mesačný výsledok hospodárenia po zdanení (21 %)	752,69 eur
dividenda pred zrážkou dane (7 %)	752,69 eur
dividenda po zrážke dane (=čistý príjem)	700 eur
cena práce	1019,55 eur
čistá mzda/cena práce	68,66 %

Tabuľka č. 8: Daňovo-odvodové zaťaženie konateľa s.r.o. v r. 2019 – príklad Jozef

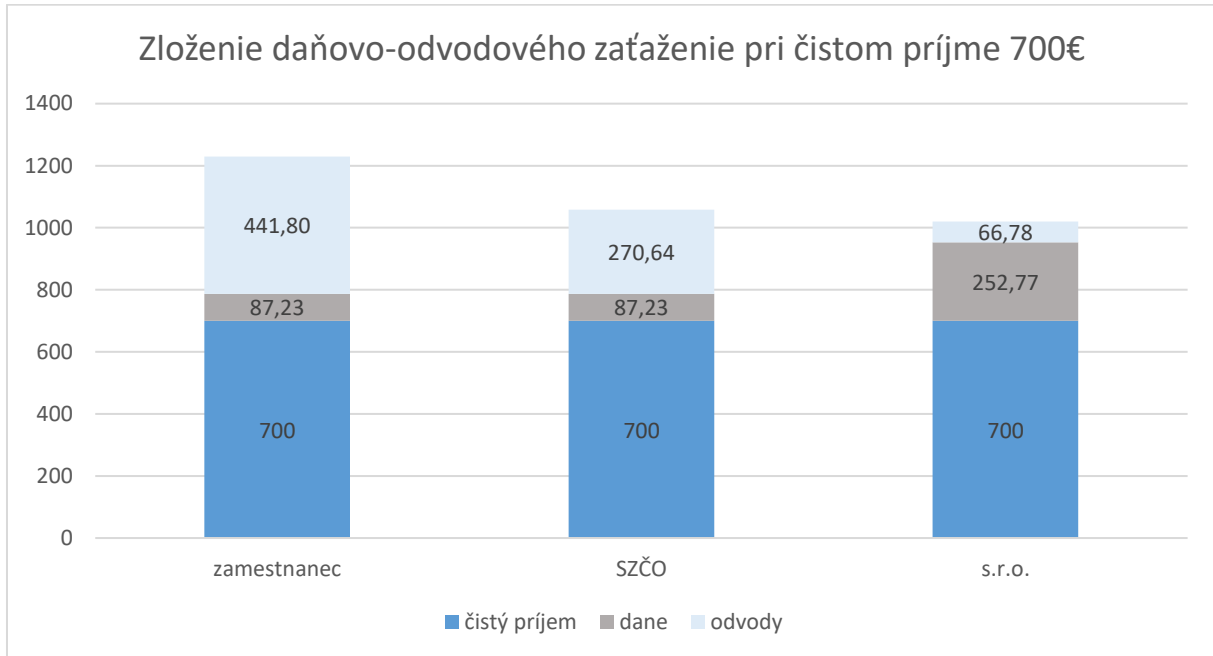
Čistý príjem Jozefa ako konateľa s.r.o., ktorý v tomto prípade predstavuje mesačnú dividendu vo výške **700 eur**, tvorí **68,66 %** z celkovej „ceny práce“, ktorá v tomto prípade zahŕňa daň z príjmu právnických osôb vo výške 21 %, zrážkovú daň z dividendy vo výške 7 % a povinný minimálny mesačný odvod do zdravotnej poisťovne.

Tabuľka a graf nižšie sumarizujú daňovo-odvodové zaťaženie v troch vyššie uvedených príkladoch. Z čísel jasne vyplýva, že daňovo-odvodové zaťaženie je najnižšie v prípade s. r. o., avšak v tomto prípade sa jedná o najextrémnejšiu formu optimalizácie, pri ktorej Jozef nie je sociálne poistený. Na základe týchto čísel taktiež môžeme vidieť, prečo mnoho zamestnávateľov tlačí svojich zamestnancov do už spomínaného „švarcsystému“, ktorý je z daňovo-odvodového hľadiska výhodnejší tak pre zamestnávateľa, ako i pre zamestnanca (i keď len do doby odchodu do penzie).

	zamestnanec	SZČO	s. r. o.
--	--------------------	-------------	-----------------

čistý príjem	700 eur	700 eur	700 eur
dane	87,23 eur	87,23 eur	252,77 eur
odvody	441,80 eur	270,64 eur	66,78 eur
celková cena práce	1229,03 eur	1057,87 eur	1019,55 eur

Tabuľka č. 9: Daňovo-odvodové zaťaženie pri čistom príjme 700 eur – porovnanie – príklad Jozef

Graf č. 4: Daňovo-odvodové zaťaženie pri čistom príjme 700 eur – porovnanie – príklad Jozef

Zhrnutie

Vyššie uvedený modelový príklad porovnával celkové daňovo-odvodové zaťaženie pracovnej činnosti, ktorá môže byť vykonávaná buď formou závislej práce zamestnanca, alebo formou samostatnej zárobkovej činnosti, alebo prostredníctvom aktivít obchodnej spoločnosti – jednoosobovej s.r.o. Najvyššie daňovo-odvodové zaťaženie pripadá na výkon činnosti formou závislej práce, najnižšie v prípade vykonávania činnosti formou jednoosobovej s.r.o. Relatívne vyššie odvodové zaťaženie závislej práce v porovnaní so samostatnou zárobkovou činnosťou v praxi často vyúsťuje do prípadov, kedy je aj závislá práca vykonávaná ako samostatná zárobková činnosť (tzv. „švarcsystém“) a to z dôvodu odvodovej optimalizácie tak na strane zamestnávateľa, ako aj jeho „zamestnanca“. Z dlhodobého hľadiska však nemusí byť takéto riešenie optimálne pre dotknutých „zamestnancov“, nakoľko budú v budúcnosti poberať značne nižší starobný dôchodok. Výkon činnosti prostredníctvom jednoosobovej s.r.o. ponúka prostredníctvom tzv. zmluvy o výkone funkcie možnosť najvyššej miery optimalizácie, nakoľko v takomto prípade spoločník platí len minimálne zdravotné odvody, bez povinnosti platiť akékoľvek odvody na sociálne poistenie, čo však môže mať v prípade absentujúceho súkromného sporenia výrazné negatívny vplyv na život v starobe.

5. Neobmedzené ručenie SZČO

Fyzická osoba-podnikateľ, **ručí za svoje záväzky neobmedzene**, celým svojím majetkom. Postavenie SZČO a zodpovednosť za jej záväzky pritom nie je upravená priamo v jednom právnom

predpise, ako je to v prípade obchodných spoločností, ale je rozvrhnutá vo viacerých právnych predpisoch², resp. je potrebné si túto skutočnosť odvodiť od jednotlivých ustanovení zákonov.

Z definície živnosti podľa § 2 zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (ďalej len „živnostenský zákon“) vyplýva, že túto činnosť vykonáva osoba na **vlastnú zodpovednosť**. Inými slovami, samotná SZČO zodpovedá celým svojím majetkom za všetky záväzky vzniknuté pri jej podnikateľskej činnosti. Podstata spočíva v tom, že v prípade fyzických osôb - podnikateľov zodpovedajú tieto osoby za splnenie svojho záväzku do jeho celkovej výšky. Preto v prípade, že si SZČO svoje záväzky voči iným osobám neplní, teda stáva sa dlžníkom, môže sa veriteľ domáhať jeho splnenia, kde v prípade, že by došlo až k výkonu rozhodnutia, môže exekútor siahnuť aj na veci, ktoré neslúžia na jeho podnikanie, napr. rodinný dom, byt či osobné auto SZČO. Dôvodom, prečo je v prípade fyzických osôb - podnikateľov právna úprava taká *prísna*, je fakt, že v ich prípade **sa majetok nedelí na obchodný majetok a osobný majetok**. Tým sa líši napr. od s. r. o. Podľa § 106 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník (ďalej len „Obchodný zákonník“), „*Spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom. Spoločník ručí za záväzky spoločnosti do výšky svojho nesplateného vkladu zapísaného v obchodnom registri.*“.

Príklad:

Firma ABC s.r.o. má minimálne zákonné základné imanie 5 000 eur a pri jej založení spoločník Jozef splatil 3 000 eur, t. j. ručí za záväzky spoločnosti len do výšky 2 000 eur (tzv. **obmedzené ručenie**), v prípade splatenia plnej výšky vkladu, bude ručiť do výšky 0 eur.

Nakoľko sa však v praxi takmer každá spoločnosť zakladá so 100 % splateným základným imaním, teda ak spoločník svoj vklad do základného imania splatí v celom rozsahu, jeho ručenie za záväzky spoločnosti zanikne a ak by nastala situácia, že spoločnosť nebude schopná splácať svoje dlhy, do exekučného konania bude zaradený len majetok spoločnosti a nie aj osobný majetok spoločníka. Na základe uvedeného možno demonštrovať rozdiel medzi pojmi **zodpovednosť** (v s.r.o. spoločnosť zodpovedá za porušenie svojich záväzkov celým svojím majetkom – pozor len majetkom spoločnosti, nie aj osobným majetkom konateľov a spoločníkov) a **ručenie** (spoločníci ručia za záväzky spoločnosti, ale len obmedzene – do výšky svojho nesplateného vkladu). Rovnako možno poukázať na skutočnosť, že v prípade s. r. o. rozlišujeme *majetok spoločnosti* a *vklady spoločníkov*, ktorí nimi (resp. len ich nesplatenou časťou zapísanou v obchodnom registri) ručia pre prípad porušenia záväzkov spoločnosti. Zvyšok ich osobného majetku je v bezpečí a na uspokojenie veriteľa sa nepoužije. To je zásadný **rozdiel medzi ručením za záväzky s. r. o. a ručením živnostníka**, nakoľko živnostník vystavuje riziku aj svoj súkromný majetok a **zrejme aj najväčšia výhoda podnikania formou s.r.o. oproti podnikaniu živnostníka**.

SZČO vs. zamestnanec z pohľadu zodpovednosti za škodu

V nadväznosti na problematiku neobmedzeného ručenia SZČO pri výkone svojej činnosti možno uviesť aj rozdiel v postavení SZČO (najmä v prípade fingovanej závislej práce) a zamestnanca z pohľadu zodpovednosti na škodu. Podľa Zákonníka práce, zamestnanec zodpovedá zamestnávateľovi za škodu, ktorú mu spôsobil zavineným porušením povinností pri plnení pracovných úloh alebo v priamej súvislosti s ním, pričom **zamestnávateľ je povinný preukázať zamestnancovo zavinenie** okrem zákonom ustanovených prípadov. Dôležité je predovšetkým vymedzenie rozsahu náhrady škody, kde

² Zákon č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon), zákon č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník, zákon č. 513/1991 Zb. Obchodný zákonník.

v prípade nedbanlivostného zavinenia (predpokladáme, že o nedbanlivosť ide vo väčšine prípadov) **náhrada škody nesmie u jednotlivého zamestnanca presiahnuť sumu rovnajúcu sa štvornásobku jeho priemerného mesačného zárobku** pred porušením povinnosti, ktorým spôsobil škodu.

Na rozdiel od zamestnanca, **SZČO ručí za svoje záväzky všetkým, čo vlastní**, pričom SZČO neuzatvára s obchodným partnerom pracovnoprávny vzťah, ale **záväzkový vzťah**, na ktorý sa aplikuje jeden zo zmluvných typov upravených v Obchodnom zákonníku. SZČO teda nemá postavenie zamestnanca, ale podnikateľa, a preto na vznik zodpovednosti za škodu a rozsah náhrady škody nemožno aplikovať ustanovenia Zákonníka práce, ale ustanovenia Obchodného zákonníka o náhrade škody.

Príklad:

Jozef ako SZČO v postavení obchodného zástupcu firmy ABC s.r.o. využíva na svoju činnosť služobné vozidlo v majetku firmy ABC s.r.o. Z nedbanlivosti na ňom spôsobí škodu vo výške 10 000 eur, a keďže sa v danom prípade nemožno riadiť ustanoveniami Zákonníka práce (Jozef nie je vo firme ABC s.r.o. zamestnaný, ale pracuje pre ňu na základe zmluvy o obchodnom zastúpení podľa Obchodného zákonníka), ale Obchodným zákonníkom, preto **ak nepreukáže, že porušenie povinností, ktoré spôsobilo škodu, bolo spôsobené okolnosťami vylučujúcimi zodpovednosť, zodpovedá za skutočnú škodu, t. j. 10 000 eur, ktorú na vozidle spôsobil** a je možné voči nemu vzniesť aj nárok na ušlý zisk³.

Na druhej strane, ak by bol Jozef ako obchodný zástupca zamestnancom firmy ABC s.r.o. a konal by z nedbanlivosti, pričom by išlo o zavinené konanie, bola by uplatnená výška náhrady škody podľa Zákonníka práce rovnajúca sa 4-násobku jeho priemerného mesačného zárobku pred porušením povinnosti, ktorým spôsobil škodu, aj to však len v prípade, že zamestnávateľ jeho zavinenie pri porušení povinností, ktoré škodu spôsobilo, preukáže.

Majetok v BSM

Podľa § 143 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) je bezpodielovým spoluvlastníctvom manželov (ďalej len „BSM“) **všetko, čo môže byť predmetom vlastníctva a čo nadobudol niektorý z manželov za trvania manželstva**, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov, a pod. V praxi to znamená, že ten z manželov, ktorý podniká ako SZČO, ručí za svoje záväzky z podnikania aj majetkom, ktorý je spoločný pre oboch manželov. Podľa § 147 Občianskeho zákonníka tak možno pohľadávku veriteľa v prípade potreby uspokojiť aj z majetku patriaceho do BSM (aplikácia princípu nerozdielnosti majetku patriaceho do BSM). Uvedené ustanovenie však zahŕňa dve podmienky, ktoré musia byť splnené, aby mohlo dôjsť k uspokojeniu veriteľa aj zo spoločného majetku manželov, a to:

- a) majetok v čase výkonu rozhodnutia patrí do BSM, a
- b) pohľadávka veriteľa vznikla za trvania manželstva.

Zákon však manželom súčasne umožňuje BSM zrušiť, resp. ho obmedziť. V zmysle § 148a ods. 2 Občianskeho zákonníka **zrušenie BSM** môže urobiť iba súd, pričom návrh na jeho zrušenie možno podať vtedy, keď jeden z manželov získal oprávnenie na podnikateľskú činnosť, pričom návrh podáva

³ Ušlý zisk je ujmom spočívajúcou v tom, že u poškodeného nedošlo v dôsledku škodnej udalosti k rozmnoženiu majetkových hodnôt, hoci sa to s ohľadom na pravidelný beh vecí dalo očakávať (uznesenie Najvyššieho súdu, sp. Zn. 4 Cdo 319/2008, zo dňa 28. apríla 2010).

ten z manželov, ktorý nepodniká. Ak súd návrhu vyhovie a rozhodnutie sa stane právoplatným, manželia sa následne dohodnú na vyporiadaní BSM. Len samotné zrušenie nestačí, majetok v BSM je potrebné aj vyporiadať, nakoľko podľa judikatúry „k vymoženiu záväzku, ktorý vznikol za trvania manželstva len jednému z manželov možno nariadiť výkon rozhodnutia i na majetok patriaci do BSM, ktoré v čase začatia konania o výkone nebolo vyporiadané“.⁴ Na druhej strane, po nadobudnutí právoplatnosti rozhodnutia súdu o zrušení BSM, riziká vyplývajúce z podnikania síce znáša len manžel - podnikateľ, ale ten má súčasne aj výhradný nárok na príjmy z neho. Druhou možnosťou je **zúženie BSM** podľa § 143a Občianskeho zákonníka. V porovnaní so zrušením, ktoré vykonáva súd, je zúženie BSM rýchlejšie a lacnejšie, nakoľko sa robí formou notárskej zápisnice. Dohoda o zúžení BSM sa však nemôže vzťahovať na veci, ktoré manželia nadobudli pred jej uzatvorením, ale len na veci, ktoré sa stanú predmetom BSM v budúcnosti, po uzatvorení dohody o zúžení BSM. Dôležité tiež je, že sa na dohodu **možno odvolať len vtedy, ak podnikateľ svojho obchodného partnera na ňu vopred upozorní**, napr. pri uzatváraní zmluvy. Ak by SZČO uzatvorila so svojim obchodným partnerom zmluvu a neinformovala ho o uzavretí dohody o zúžení BSM, nemôže sa v prípade exekúcie na toto zúženie odvolávať. Je to z dôvodu, aby nedochádzalo k poškodzovaniu práv tretích osôb najmä sťažením uspokojovania ich pohľadávok. Ak sa dohoda o zúžení BSM týka nehnuteľnosti, účinnosť nadobúda až **vkładom do katastra**.

Zhrnutie

Jedným z dôvodov, pre ktoré sa budúci podnikateľ v mnohých prípadoch rozhoduje medzi tým, či bude podnikáť ako fyzická osoba alebo právnická osoba je fakt, že fyzická osoba-podnikateľ, ručí za svoje záväzky neobmedzene, t. j. celým svojím majetkom, kým ručenie spoločníka v s.r.o. je obmedzené. Majetok fyzickej osoby-podnikateľa sa nedelí na obchodný majetok a osobný majetok ako je tomu v prípade obchodných spoločností, a preto za určitých okolností svojím podnikaním ohrozuje aj majetok patriaci do BSM. Právna úprava však umožňuje úpravu rozsahu majetku patriaceho do BSM prostredníctvom inštitútu zrušenia a zúženia BSM, čím sa eliminuje riziko straty osobného majetku.

6. Paušálne výdavky SZČO

Výška daňových výdavkov má vplyv na výšku dane z príjmov fyzickej osoby, nakoľko znižuje základ dane pre príslušný rok. Uplatniť si výdavky spojené so svojím podnikaním pritom môže živnostník, resp. iná SZČO prostredníctvom:

- a) paušálnych výdavkov (percentom z príjmov) podľa § 6 ods. 10 zákona o dani z príjmov;
- b) skutočne preukázateľných výdavkov zaevidovaných v daňovej evidencii podľa § 6 ods. 11 zákona o dani z príjmov;
- c) skutočne preukázateľných výdavkov zaúčtovaných v sústave jednoduchého alebo podvojného účtovníctva podľa § 6 ods. 13 zákona o dani z príjmov.

V tejto časti analýzy sa budeme venovať prvému spôsobu uplatňovania výdavkov, a to prostredníctvom paušálnych výdavkov. Môže si ich uplatniť ten daňovník, ktorý **dosiahne príjmy z podnikania, resp. inej samostatnej zárobkovej činnosti, neuplatňuje si skutočné výdavky a nebol platiteľom DPH, resp. bol platiteľom iba časť zdaňovacieho obdobia**.

⁴ Rozsudok Najvyššieho súdu, sp. zn. 1 Cdo 257/2012 zo dňa 29.03.2016.

Paušálne výdavky sa novelou zákona o dani z príjmov⁵ s účinnosťou od 1.1.2017 zvýšili zo 40 % na 60 % z výšky príjmov a maximálna suma paušálnych výdavkov stúpla z 5 040 eur na 20 000 eur ročne (kým do r. 2013 bolo ustanovených 40 % podiel bez uvedenia konkrétnej max. sumy). Súčasná právna úprava teda ustanovuje, že paušálne výdavky sú **vo výške 60 % z úhrnu príjmov** z podnikania podľa § 6 ods. 1 zákona o dani z príjmov alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti podľa § 6 ods. 2 zákona o dani z príjmov, **najviac však do výšky 20 000 eur za celé zdaňovacie obdobie**. Od horeuvedeného dátumu sa pri uplatňovaní paušálnych výdavkov suma maximálnej výšky paušálnych výdavkov **neurčuje v závislosti od počtu mesiacov vykonávania podnikateľskej činnosti alebo inej samostatnej zárobkovej činnosti**.

Podstata paušálnych výdavkov spočíva v tom, že na daňové účely sa neberú do úvahy konkrétne výdavky vynakladané na podnikateľskú činnosť, napr. na nákup tovaru, cestovné, stravné, výdavky na nákup reklamných predmetov a pod., ale všetky tieto výdavky sa posudzujú **paušálne**. Čo v paušálnych výdavkoch zahrnuté nie je, sú zaplatené **poistné a povinné príspevky**, ktoré si živnostník, resp. iná SZČO **uplatňuje v preukázanej výške**, tzn. v sume, v akej ich skutočne zaplatil, ak toto poistné nemohlo byť zahrnuté do základu dane v predchádzajúcich zdaňovacích obdobiach.

Príklad:

Jozef ako SZČO spĺňa podmienky na uplatnenie paušálnych výdavkov, a preto sa rozhodol uplatniť si svoje daňové výdavky prostredníctvom nich. Založil si však živnosť až v apríli predchádzajúceho roka a obáva sa, že sa hranica paušálnych výdavkov zníži, keďže s podnikaním začal v priebehu roka. Do konca roka potom dosiahol príjem 30 000 eur a zaplatil poistné vo výške 3 000 eur. Jeho účtovníčka ho informovala, že hranica paušálnych výdavkov sa neznižuje aj keď začal s podnikaním až v apríli, tzn., že sa uplatnia v plnej výške 20 000 eur. Výpočet paušálnych výdavkov Jozefa je nasledujúci: $30\,000 \times 60\% = 18\,000$ eur. K tomu pripočítame zaplatené poistné vo výške 3 000 eur a vyjde nám suma 21 000 eur, čo je výška jeho výdavkov.

V prípade uplatňovania paušálnych výdavkov je živnostník, resp. iná SZČO povinný **viest evidenciu príjmov** (vo forme podľa svojho uváženia, nie je predpísaná nijaká zákonná forma) v časovej postupnosti a v členení potrebnom na zistenie základu dane (čiastkového), **vrátane dokladov spĺňajúcich náležitosti účtovných dokladov** a evidenciu **o zásobách a pohľadávkach**. Uvedené údaje potom uvádza v budúcoročnom daňovom priznaní.

Výhodu uplatnenia paušálnych výdavkov oproti preukázateľným výdavkom, ktoré živnostník, resp. iná SZČO vynaloží na dosiahnutie, zabezpečenie a udržanie zdaniteľných príjmov, zistí, ak si tieto druhy výdavkov porovná. Vo väčšine prípadov sa oplatí uplatňovať paušálne výdavky živnostníkom, ktorí na vykonávanie svojej podnikateľskej činnosti nepotrebujú veľa vstupov, napr. účtovník, programátor či spisovateľ. Na druhej strane, uplatniť paušálne výdavky sa vo všeobecnosti neoplatí tým živnostníkom, ktorých reálne náklady sú vyššie ako 60 % z príjmov alebo im nepostačuje maximálny limit 20 000 eur. Ak má napr. živnostník ročný príjem vo výške 45 000 eur, stále si môže odpočítať len 20 000 eur. To znamená, že si v skutočnosti odpočíta len 44,44 % namiesto 60 %.

Príklad:

Jozef ako SZČO v priebehu roka dosiahol príjmy zo živnosti v sume 9 000 eur a jeho skutočne vynaložené výdavky boli v sume 6 000 eur. Pre Jozefa je výhodnejšie uplatniť skutočné výdavky, pretože ich výška je vyššia ako by bola suma paušálnych výdavkov ($9\,000 \times 60\% = 5\,400$ eur). Tým, že si uplatní

⁵ Zákon č. 341/2016 ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 595/2003 Z. z. o dani z príjmov v znení neskorších predpisov a ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 580/2004 Z. z. o zdravotnom poistení a o zmene a doplnení zákona č. 95/2002 Z. z. o poisťovníctve a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov.

skutočné výdavky, ktoré sú vyššie ako tie paušálne, dosiahne nižší základ dane, a teda zaplatí nižšiu daň ako by zaplatil pri uplatnení paušálnych výdavkov.

Pri posudzovaní toho, či sa živnostníkovi, resp. inej SZČO viac oplatí uplatniť paušálne výdavky alebo skutočné výdavky však okrem výšky dane na úhradu zohrávajú úlohu aj ďalšie skutočnosti, ktoré pri rozhodovaní môžu zavážiť, a to predovšetkým náklady na externého účtovníka, daňového poradcu, resp. čas strávený vedením účtovníctva či daňovej evidencie, ktoré je podstatne náročnejšie ako pri uplatnení paušálnych výdavkov. Ak by teda rozdiel vo výške dane na úhradu bol zanedbateľný, resp. malý, stále sa živnostníkovi viac oplatí uplatniť paušálne výdavky. Ako ďalšiu z výhod treba uviesť, že **pri uplatňovaní paušálnych výdavkov nemusí živnostník riešiť otázku daňovej uznateľnosti výdavkov**. S touto výhodou následne súvisí aj jednoduchší priebeh možnej budúcej kontroly, pretože pri paušálnych výdavkoch živnostník nemusí nijako dokazovať ich daňovú uznateľnosť, kým v prípade skutočných výdavkov sa môže stať, že mu daňová kontrola niektoré výdavky neuzná a bude musieť daň doplatiť.

Nevýhodou paušálnych výdavkov je prípad, ak daňovník s príjmami zo živnosti má v zdaňovacom období aj iné druhy príjmov z podnikania, resp. z inej samostatnej zárobkovej činnosti. Daňovník si **nemôže uplatniť paušálne výdavky pre každú z týchto činností samostatne**, ale uplatňuje si ich z ich súčtu, t. j. nemôže si samostatne uplatniť paušálne výdavky vo výške 60 % z príjmov z podnikania do výšky 20 000 eur a samostatne uplatniť paušálne výdavky vo výške 60 % z príjmov z inej samostatnej zárobkovej činnosti do výšky 20 000 eur.

Údaje z Finančnej správy za posledné tri zdaňovacie obdobia uvedené **v tabuľke č. 10** naznačujú, že **využitie inštitútu paušálnych výdavkov sa každý rok zvyšuje**, čo môže byť podmienené legislatívnymi zmenami a nízkou náročnosťou uplatnenia paušálnych výdavkov v porovnaní so skutočnými výdavkami.

Zdaňovacie obdobie	Paušálne výdavky	Skutočné výdavky
2016	177 796	114 959
2017	231 163	85 265
2018 ⁶	241 763	80 183

Tabuľka č. 10: Počet SZČO využívajúcich paušálne vs. skutočné výdavky

Zhrnutie

Výška daňových výdavkov má vplyv na výšku dane z príjmov, nakoľko znižuje základ dane pre príslušný rok. Slovenské SZČO si v roku 2018 uplatnili v 241 763 prípadoch paušálne výdavky a v 80 183 prípadoch skutočné výdavky, čo je pomer viac ako 75 % v prospech paušálnych výdavkov. Vo väčšine prípadov sa oplatí uplatňovať paušálne výdavky živnostníkom, ktorí na vykonávanie svojej podnikateľskej činnosti nepotrebujú veľa vstupov, napr. tlmočník či spisovateľ. Na druhej strane, uplatniť paušálne výdavky sa vo všeobecnosti neoplatí tým, ktorých reálne náklady sú vyššie ako 60 % z príjmov alebo im nepostačuje maximálny limit 20 000 eur. Uplatnenie skutočných vs. paušálnych výdavkov ovplyvňuje aj výšku preddavkov na zdravotné poistenie.

7. Splatnosť faktúr

V prípade fyzických osôb-podnikateľov, ktorí nie sú platiteľmi DPH, **môže faktúra** obsahujúca zákonom vyžadované náležitosti **slúžiť ako účtovný doklad** pre zákazníkov či obchodných partnerov

⁶ Poskytnuté údaje za rok 2018 sú z doteraz spracovaných DPFO typ B k 6.9.2019

SZČO, pričom sa nijako nelíši od faktúry vystavovanej právnickou osobou. **Doba splatnosti peňažného záväzku medzi zákonné náležitosti faktúry nepatrí.**

Na splatnosti peňažného záväzku sa vo väčšine prípadov zmluvné strany dohodnú v zmluve, pričom ak v dojednaní absentuje úprava času, do kedy je potrebné peňažný záväzok splniť, aplikuje sa všeobecná zásada uvedená v § 340 ods. 2 zákona Obchodného zákonníka, t. j. **ak čas plnenia nie je v zmluve určený, je veriteľ oprávnený požadovať plnenie záväzku ihneď po uzavretí zmluvy** a dlžník je povinný záväzok splniť bez zbytočného odkladu po tom, čo ho veriteľ o plnenie požiadal. V praxi to znamená, že veriteľ môže priamo vo faktúre uviesť dátum splatnosti, a tým reálne vyzvať dlžníka k zaplateniu do tohto dátumu. Prípadné úroky z omeškania však môže žiadať až po uplynutí 30 dní. To znamená, že ak vo faktúre uviedol kratšiu lehotu splatnosti a k plneniu by nedošlo, **sankciu vo forme úrokov z omeškania môže požadovať až po uplynutí 30 dní po doručení faktúry**, alebo poskytnutí plnenia, podľa toho, čo nastalo neskôr, lebo až vtedy sa dostáva do omeškania podľa § 365 ods. 2 Obchodného zákonníka. **Ak sa však dohodli na kratšej splatnosti priamo v zmluve, môže požadovať sankciu odo dňa nasledujúceho po dni splatnosti.** Ak by došlo k situácii, kedy je splatnosť určená dohodou zmluvných strán a splatnosť uvádzaná na faktúre odlišná, platí, že **zmluva má prednosť.**

Príklad:

Písomná zmluvu uzatvorená medzi Jozefom ako SZČO a jeho obchodným partnerom firmou ABC s.r.o. ustanovuje, že splatnosť faktúry je 30 dní od jej doručenia obchodnému partnerovi. Doručená faktúra však obsahuje odlišný dátum splatnosti, a to 14 dní. V takomto prípade obchodný partner faktúru môže, ale nemusí do 14 dní uhradiť. Prednosť má totiž zmluva, ktorá uvádza dlhšiu dobu splatnosti.

Čo sa týka **maximálnej lehoty splatnosti**, v tomto prípade Obchodný zákonník od 1.2.2013 ustanovuje v § 340a **lehotu 60 dní odo dňa doručenia faktúry** (pričom pred touto novelou nebola zákonom určená maximálna splatnosť plnenia peňažného záväzku) alebo inej výzvy veriteľa podobnej povahy, ktorou požaduje splnenie peňažného záväzku alebo **60 dní odo dňa, keď veriteľ plnil**, podľa toho, ktorý z týchto dní nastal neskôr. Táto lehota môže byť predĺžená, ale len za podmienky, že takéto dojednanie nebude značne nevýhodné pre veriteľa, resp. nebude v hrubom nepomere k právam a povinnostiam, ktoré pre veriteľa vyplývajú zo zmluvy.⁷ Ide o ustanovenie, ktoré dáva priestor zohľadňovať pri predĺžení lehoty splatnosti aj ďalšie skutočnosti, ako napr. postavenie subjektov či zaužívaná prax medzi obchodnými partnermi. Uvedená novela predstavovala transpozíciu smernice EÚ o boji proti oneskoreným platbám v obchodných transakciách a jej účelom bolo **zabezpečiť platobnú disciplínu a ochranu MSP proti nepoctivým praktikám, nakoľko existuje dôvodný predpoklad sa domnievať, že včasné neuhrádzanie faktúr vedie k ohrozeniu, resp. k možnosti vzniku druhotnej platobnej neschopnosti práve na strane MSP, predovšetkým tých, ktorí napr. dodávajú tovary, neuplatňujú zálohové platby a pod.**

Druhotná platobná neschopnosť ako následok neuhrádzania faktúr

Druhotná platobná neschopnosť predstavuje **stav, kedy prostriedky za predaný tovar či poskytnutú službu od obchodných partnerov nie sú uhrádzané, a podnikateľ preto nie je schopný uhrádzať vlastné záväzky.** K príčinám môže patriť nespoľahlivosť obchodných partnerov, nesprávna fakturácia, neefektívne evidovanie a upomínanie dlžníkov, zdĺhavé vymáhanie pohľadávok, ale aj stanovenie príliš dlhých lehôt splatnosti. Možným riešením, ako tomuto problému predísť, je napr.

⁷ Ustanovenia upravujúce lehotu na plnenie peňažných záväzkov sa podľa § 340a ods. 4 Obchodného zákonníka nepoužijú len na prípady, kedy dlžník hradí svoj záväzok v splátkach a na prípady, ak je zmluvnou stranou spotrebiteľ.

určenie zálohu alebo platby pri prebratí tovaru či dodaní služby. Vo všeobecnosti však platí, že **čím sú stanovené dlhšie lehoty splatnosti, o to nižšia je šanca, že dôjde k reálnym úhradám.**

Príklad:

Reálnym príkladom problému druhotnej platobnej neschopnosti na Slovensku, ktorý pocítili najmä malí a strední podnikatelia, bol prípad stavebnej spoločnosti *Váhostav*, ktorá sa ocitla v reštrukturalizácii. Práve veľký počet menších firiem sa potom v dôsledku výrazného odpisovania dlhov dostalo do druhotnej platobnej neschopnosti. Aj z tohto prípadu vyplynulo, že najnebezpečnejšie môžu byť neuhradené pohľadávky pre živnostníkov alebo malé firmy, ktoré dodávajú svoje výrobky alebo nakupujú a predávajú ďalej tovar, pretože ako aj vo výrobkoch, tak aj v tovare môžu mať investované finančné prostriedky svojich dodávateľov. Menej nebezpečné môžu byť neuhradené faktúry pre dodávateľov služieb, hlavne nemateriálnej povahy, ktorí majú v dodávkach investované minimálne režijné náklady a zvyšok dodávky sú ich vedomosti, schopnosti.

Aj napriek možným negatívnym dopadom v súvislosti s oneskorenými platbami však podľa Analýzy ukazovateľov finančnej výkonnosti malých a stredných podnikov z roku 2017 z dielne Slovak Business Agency dochádza k zníženiu doby splatnosti či už celkových alebo krátkodobých pohľadávok MSP v posledných rokoch. V porovnaní s rokom 2016 sa doba inkasa celkových pohľadávok MSP znížila o celý jeden deň na 45,3 dní, pričom najvýraznejší pokrok zaznamenali MSP. Zaujímavý je tiež fakt, že doba inkasa pohľadávok mikropodnikov bola v období 2014 - 2017 dokonca kratšia ako tomu bolo pred vypuknutím finančnej a hospodárskej krízy v roku 2008.

Čo sa týka doby splatnosti **krátkodobých pohľadávok** z obchodného styku, aj tu badať zlepšenie v porovnaní s rokom 2016, i keď miernejšie ako je tomu pri celkových pohľadávkach. Na rozdiel od celkových pohľadávok však bola doba splatnosti pri krátkodobých pohľadávkach v roku 2017 dlhšia ako pred vypuknutím finančnej a hospodárskej krízy v roku 2008. Celkovo však môžeme skonštatovať, že MSP inkasujú svoje pohľadávky v posledných rokoch v kratšom čase, z čoho vyplýva, že platobná disciplína odberateľov sa zvyšuje a druhotná platobná neschopnosť sa stáva o niečo menej závažným problémom.

Postup pri neuhrádzaní faktúr:

1. zaslanie upomienok dlžníkovi, a to písomne alebo elektronicky;
2. notifikácia ohľadom toho, že je zaevidovaná pohľadávka a nie je k nej uskutočnená úhrada a určenie dodatočného časového limitu na jej uhradenie;
3. ak tento postup nevedie k úhrade, je zvykom zaslať dlžníkovi tzv. predžalobnú výzvu a ak ani napriek tomu dlžník dlh neuhradí, veriť podá návrh na vydanie platobného rozkazu na súde, ktorého súčasťou sú aj vyčíslené súdne trovy;
4. posledným krokom je súdne vymáhanie prostredníctvom exekútora na základe exekučného príkazu (súčasťou sú aj vyčíslené úroky z omeškania).

Omeškanie dlžníka so zaplatením faktúry

Spolu so zavedením pravidiel o maximálnej lehote splatnosti peňažných záväzkov sa primerane upravili aj ustanovenia o tom, kedy sa dlžník dostane do omeškania. Veriteľ, ktorý si riadne splnil svoje povinnosti, má podľa § 366 a nasl. Obchodného zákonníka právo požadovať od dlžníka v omeškaní riadne **splnenie záväzku, úroky z omeškania, náhradu škody spôsobenej omeškáním** a rovnako **paušálnu náhradu nákladov spojených s uplatnením pohľadávky vo výške 40 eur** podľa § 2 nariadenia č. 21/2013 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka (ďalej len

„nariadenie vlády“). Nárok na paušálnu náhradu sa pritom vzťahuje na pohľadávku, ktorá môže byť tvorená aj niekoľkými nezaplatenými faktúrami.

Čo sa týka úrokov z omeškania, prednostne si môže veriteľ uplatniť úroky z omeškania vo výške dohodnutej v zmluve, pričom zákonné úroky môže požadovať iba vtedy, ak sa s dlžníkom nedohodol na zmluvných úrokoch. Výška zákonných úrokov závisí od úrokovej sadzby Európskej centrálnej banky a spôsob jej vyčíslenia je upravený v nariadení vlády⁸.

Zhrnutie

Podľa viacerých štúdií patrí Slovensko stále medzi krajiny, kde sa doba splatnosti faktúr pre koncových, ale aj pre biznis zákazníkov pohybuje na hornej hranici. Najnovšia štúdia European Payment Practices 2018 spoločnosti EOS KSI, ukázala, že až 27 % platieb na Slovensku prichádzalo s omeškáním alebo vôbec, a to pri koncových, ako aj biznis zákazníkoch, voči priemeru 22 % vo východnej Európe a 19 % v západnej. Na Slovensku sa platby priemerne realizujú až za 36 dní, čo môže byť následne predpokladom pre vznik druhotnej platobnej neschopnosti.

C: Medzinárodné porovnanie a best practices členských štátov EÚ

Podľa Daňového reportu za rok 2018 zatiaľ čo v EÚ je daňové zaťaženie rovnomerne rozložené medzi odvody, dane z príjmov a majetku a dane z produkcie a importu, **na Slovensku výrazne dominujú v rámci daňového zaťaženia práve odvody**. Viac ako polovica všetkých daňových a odvodových príjmov je generovaná zo zdanenia práce. **Medzinárodné inštitúcie** (Európska komisia, OECD, MMF) **Slovensku dlhodobo odporúčajú zmeniť daňový mix** a presunúť relatívne vysoké daňové zaťaženie práce, najmä pre nízkopříjmových zamestnancov, na menej škodlivé dane ako napríklad daň z nehnuteľností, spotrebné dane na alkohol alebo environmentálne dane a celkovo vyššia efektivita výberu daní. Z dôvodu, že pomery v rámci daňovo-odvodového zaťaženia sú podľa priemeru EÚ vyrovnanejšie ako na Slovensku, nasledujúca kapitola zobrazuje **porovnanie ako ku kľúčovým finančným a administratívnym povinnostiam, ktoré atraktivitu podnikania SZČO na Slovensku dlhodobo znižujú, pristupuje právna úprava vo vybraných členských štátoch EÚ** a v čom spočívajú hlavné rozdiely.

Ad. Zdaňovanie príjmov fyzických osôb – podnikateľov 25 % sadzbou

Maďarsko

Osoby podnikajúce na základe živnostenského oprávnenia sú zdaňované podobne ako obchodné spoločnosti, t. j. základ dane tvoria príjmy mínus skutočné výdavky (mínus určité daňové úľavy, v napr. v prípade zamestnávania postihnutých osôb) a tento **čiastkový základ dane je zdanený sadzbou dane z príjmu vo výške 9 %**. Zároveň je však **SZČO povinný platiť aj tzv. podnikateľskú daň z dividendy** (entrepreneurial dividend tax), ktorej cieľom je v daňovom ohľade zrovnoprávniť SZČO so spoločníkmi obchodných spoločností, ktorí si vyplácajú podiel na zisku spoločnosti. **Čistý príjem SZČO po zdanení**

⁸ Nariadenie vlády č. 21/2013 Z. z., ktorým sa vykonávajú niektoré ustanovenia Obchodného zákonníka.

(t. j. po dani z príjmu) je nasledovne ešte zdanený sadzbou 15 %. Existujú však ešte ďalšie 3 alternatívne možnosti, z ktorých si živnostníci môžu vybrať:

1. kombinácia **paušálnych výdavkov vo výške 40 až 93 % z hrubého príjmu** a zdanenie daňového základu sadzbou vo výške 9 %,
2. **zjednodušený režim „EVA“**, ktorý si môžu uplatniť SZČO v prípade, že ich **ročný príjem v posledných dvoch zdaňovacích obdobiach nepresiahol 30 mil. HUF** (v prepočte cca 95 810 eur) a dôvodne neočakávajú, že by tento príjem mohli prekročiť v súčasnom zdaňovacom období. Zároveň nesmie SZČO vlastniť žiadny majetkový podiel na inej spoločnosti, musí mať zriadený bankový účet v Maďarsku a nesmie podliehať spotrebnej dani z alkoholu a tabaku. V tomto daňovom režime podlieha SZČO **daňovej sadzbe vo výške 37 % z hrubého príjmu/obratu, ktorý zahŕňa daň z pridanej hodnoty** a je upravený o určité odpočítateľného položky. Osoby využívajúce systém EVA nie sú zdaniteľné osoby pre účely dane z pridanej hodnoty, to znamená, že si nemôžu uplatňovať DPH na vstupe/výstupe. Daňovník je však **povinný vystavovať faktúry s DPH**, aby si jeho zákazníci mohli odpočítať DPH na vstupe. Daňovník platí **kvartálne preddavky na daň**, pričom výška posledného preddavku v 4. kvartáli odzrkadľuje celkovú očakávanú daňovú povinnosť za zdaňovacie obdobie. Akýkoľvek rozdiel je zaplatenými preddavkami a skutočnou daňovou povinnosťou je vyrovnaný po podaní daňového priznania, ktorého termín je 25. februára nasledovného kalendárneho roka. Táto **daň zjednodušuje administratívu a nahrádza daň z pridanej hodnoty, daň z príjmu FO a PO a daň z dividend**. Avšak, od roku 2019 už nie je možné vstúpiť do režimu EVA, uplatňovanie tohto režimu je povolené len pre živnostníkov a firmy, ktoré tento režim uplatňovali už pred rokom 2019.
3. **zjednodušený režim KATA**, ktorý je pre SZČO a malých podnikateľov administratívne najjednoduchším režimom, pričom **nahrádza nielen daň z príjmu FO a PO a daň z dividend, ale aj sociálne a zdravotné odvody**. SZČO **platí mesačnú daň vo výške 50 000 HUF** (v prepočte cca **152,68 eur**), pričom v prípade, že má ďalších zamestnancov, platí za každého takého zamestnanca mesačne 50 000 HUF (v prípade kratšieho pracovného úväzku 25 000 HUF). SZČO sa môže rozhodnúť platiť aj vyššiu mesačnú daň a to vo výške 75 000 HUF (cca 229 eur) v prípade, že chce mať vyšší nárok zo sociálnych odvodov. Ak **príjem SZČO presiahne 12 mil. HUF** (cca **36 642 eur**), je zdanený sadzbou 40 % z príjmu nad touto hranicou.

Česká republika

Základná výška dane z príjmov fyzických osôb-podnikateľov, predstavuje **15 %**. V prípade vysokých príjmov, teda mesačných príjmov vyšších ako štvornásobok priemernej mzdy (na rok 2019 je táto čiastka 130 796 CZK čo predstavuje cca 5070,4 eur, ročne 1 569 552 CZK čo predstavuje cca 60 844,8 eur) platí SZČO ešte tzv. **solidárnu daň**, ktorá je **vo výške 7 % z kladného rozdielu** medzi súčtom čiastkového základu dane podľa § 6 (zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmu) a čiastkového základu dane podľa § 7 v príslušnom zdaňovacom období a 48-násobkom priemernej mzdy stanovenej podľa zákona upravujúceho poistné na sociálne zabezpečenie. V porovnaní so Slovenskom je **progressívna daňová sadzba vzťahujúca sa na SZČO nielen nižšia, ale zároveň sa uplatňuje aj od vyššieho príjmu**.

Estónsko

V Estónsku si fyzická osoba, ktorá vykonáva závislú alebo samostatne zárobkovú činnosť, môže uplatniť **nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka, ktorej výška je 500 eur mesačne, teda 6 000 eur ročne**. V porovnaní so Slovenskou republikou, v ktorej nezdaniteľná časť základu dane na daňovníka predstavuje 3 937,35 eur, je táto suma **o približne 34 % vyššia**. Plnú výšku nezdaniteľnej časti si môže daňovník uplatniť do príjmu 14 400 eur ročne, pričom so stúpajúcim príjmom sa nezdaniteľná časť znižuje až kým nedosiahne 0 (ak je príjem daňovníka vyšší ako 25 200 eur). Na Slovensku je nezdaniteľná časť základu dane nižšia, ale jej plnú výšku si môže daňovník uplatniť až do základu dane 20 507 eur.

Zhrnutie

Zdaňovanie príjmov SZČO je v krajinách EÚ značne rozdielne. Maďarsko zdaňuje príjmy SZČO základnou sadzbou dane vo výške 9 %. Okrem toho poskytuje SZČO na výber tri alternatívne možnosti – zjednodušené režimy KATA a EVA alebo kombináciu paušálnych výdavkov a 9 % sadzby dane z príjmov. Zdaňovanie SZČO v ČR je podobné ako na Slovensku, rozlišujú sa dve daňové sadzby – základná vo výške 15 % a tzv. solidárna vo výške 7 %. Solidárnu daň platí SZČO od vyššieho príjmu než na Slovensku (cca. 60 000 eur). V Estónsku je sadzba dane z príjmov vo výške 20 %, v porovnaní so Slovenskom však poskytuje daňový systém SZČO vyššiu nezdaniteľnú časť základu dane na daňovníka vo výške 500 eur mesačne, teda 6 000 eur ročne.

Ad. Odvody SZČO a dobrovoľné úrazové poistenie

Sociálne poistenie, jeho výška a miera krytia sa v prípade SZČO vs. zamestnanca v členských krajinách EÚ odlišuje hlavne vo vylúčení určitých druhov poistenia, ktoré SZČO platí, v dobrovoľnosti niektorých druhov poistenia a rozdielnych nárokov na čerpanie určitých druhov dávok, ktorú mu prislúchajú na základe splnenia zákonom stanovených podmienok. Na báze dobrovoľnosti sú najčastejšie založené poistenie v nezamestnanosti, nemocenské a úrazové poistenie.

Česká republika

Vymeriavacím základom pre výpočet sociálneho poistenia SZČO je **50 % zo zisku** za predchádzajúce účtovné obdobie. Výsledný vymeriavací základ sa prepočíta na mesiace, pričom v prípade, že SZČO dosiahne nižší vymeriavací základ, než je stanovená minimálna čiastka, platí pre ňu **minimálny vymeriavací základ**. Ten sa odvíja od priemernej mzdy, ktorú každý rok zverejňuje Ministerstvo práce a sociálnych vecí. Pri sociálnom poistení je odvedená výška poistného ohraničená **maximálnym vymeriavacím základom**, ktorý sa rovná 48-násobku priemernej mzdy. Z príjmu nad uvedený limit teda SZČO sociálne poistenie vo výške 29,2 % neplatí. Na Slovensku bol maximálny vymeriavací základ pre platenie sociálneho poistenia zrušený od r. 2017.

Sociálne poistenie má tri zložky: **dôchodkové poistenie vo výške 28 %**, **príspevok na štátnu politiku zamestnanosti vo výške 1,2 %** a **nemocenské poistenie vo výške 2,1 %**, ktoré je pre SZČO dobrovoľné. Ak sa SZČO rozhodne **dobrovoľne nemocensky poistiť**, minimálne poistné sa odvíja od minimálneho vymeriavacieho základu, ktorý je od roku 2019 vo výške 6 000 Kč, výška minimálneho poistného teda predstavuje **126 Kč (cca 4,88 eur)**. Z nemocenského poistenia sa SZČO (OSVČ) poskytujú 2 dávky – nemocenské a materské („peňažná pomoc v materstve“).

Poistné na zdravotné poistenie platí SZČO formou **preddavkov a doplatku**. Preddavky na poistné odvádza v mesačnom intervale, pokiaľ sa na ňu nevzťahuje oslobodenie od platenia týchto

preddavkov. Doplatoč rozdielu medzi preddavkami a skutočnou výškou poistného vypočítanej z dosiahnutých príjmov, zaplatí na základe prehľadu o príjmoch a výdavkoch za kalendárny rok, za ktorý sa platí poistné. **Minimálny preddavok** v roku 2019 predstavuje **2 208 Kč (cca 85,6 eur)**, pričom sadzba zdravotného poistenia predstavuje **13,5 % z vymeriavacieho základu**. Vymeriavacím základom pre výpočet zdravotného poistenia je podobne, ako pri sociálnom poistení, 50 % zo zisku za predchádzajúce účtovné obdobie.

V porovnaní s Českou republikou platí SZČO na Slovensku o 3,95 % vyššie odvody na sociálne poistenie (v prípade, že platí len tie, ktoré sú povinné) a **o 0,5 % vyššie odvody na zdravotné poistenie**. **Rozdiel** spočíva **aj v stanovení ich výšky**, zatiaľ čo Slovenská republika využíva na výpočet zložitý vzorec s umelo vytvoreným koeficientom, Česká republika počítá výšku odvodov z 50 % zisku SZČO.

Príklad:

Josef ako SZČO vykázal v daňovom priznaní k dani z príjmov za rok 2019 príjmy z podnikania vo výške 24 000 eur. Podniká v Českej republike a rozhodol sa uplatniť paušálne výdavky. V tomto príklade si uvedieme porovnanie výpočtu odvodov na sociálne poistenie, ak Josef podniká v Českej republike vs. ak podniká na Slovensku. V oboch prípadoch uplatní paušálne výdavky vo výške 60 %. Zároveň predpokladáme, že podniká prvý rok, pričom platí minimálne preddavky na zdravotné poistenie. Pre účely porovnania sú všetky uvedené sumy v mene EUR.

Výpočet odvodov na sociálne poistenie v ČR

Príjmy z podnikania: 24 000 eur

Paušálne výdavky: 14 400 eur

Mesačný vymeriavací základ, z ktorého bude Josef platiť odvody na sociálne poistenie, predstavuje 50 % zo zisku, teda **400 eur** (ročne 4 800 eur). **Mesačné odvody** vypočítané z tohto vymeriavacieho základu sú vo výške **116,8 eur** ($4\,800 \times 29,2\%$).

Výpočet odvodov na sociálne poistenie v SR

Príjmy z podnikania: 24 000 eur

Paušálne výdavky: 14 400 eur

Preddavky na zdravotné poistenie: 801,36

Mesačný vymeriavací základ, z ktorého bude Josef platiť odvody na sociálne poistenie, predstavuje **583,3 eur**. **Mesačné odvody** vypočítané z tohto vymeriavacieho základu sú vo výške **193,36 eur** ($583,3 \times 33,15\%$).

Na základe porovnania mesačných sociálnych odvodov Josefa v Českej vs. Slovenskej republike si môžeme všimnúť, že **výška sociálnych odvodov na Slovensku je takmer o 60 % vyššia**. Vyššia výška sociálnych odvodov je zapríčinená **spôsobom výpočtu mesačného vymeriavacieho základu**, z ktorého sa vypočítavajú odvody a taktiež **vyššou % sadzbou sociálneho poistenia**.

Fínsko

SZČO, ktorá sa rozhodla prvýkrát podnikáť formou samostatne zárobkovej činnosti, poskytuje štát od roku 1992 **zľavu z poistného**. Výška zľavy je v roku 2018 až **22 %**, pričom sa poskytuje bez ohľadu

na vek SZČO na prvých 48 mesiacov podnikania. Ak prvé obdobie podnikania trvá kratšie ako 48 mesiacov, zľavu z poistenia si môže vyčerpať aj v ďalšom období, až do naplnenia 48 mesiacov.

Príspevok na dôchodkové poistenie, ktorý SZČO odvádza, je vo výške **24,1 % z ich potvrdeného zárobku** (YEL insurance contribution). Pre SZČO vo veku 53 až 63 rokov, je výška príspevku na poistenie 25,6 %. **Poistné YEL** je pritom **flexibilné**, čo znamená, že SZČO sa môže rozhodnúť **dočasne platiť nižšie** (o 10 až 20 %) **alebo vyššie** (10 až 100 %) poistné v závislosti od toho, **ako sa jej darí v podnikaní**. Výška dôchodku SZČO pritom závisí od výšky zaplatených príspevkov YEL – ak ich SZČO zanedbá tým, že ich neuhradí alebo bude platiť v nízkej výške, jej dôchodok bude nízky. Systém sociálneho zabezpečenia SZČO je teda postavený vo veľkej miere na zodpovednosti samotnej SZČO. Od YEL príjmu sa pritom neodvíja len výška dôchodkového poistenia, ale taktiež výšky kompenzácie v nezamestnanosti, nemocenského a rodičovského príspevku.

Zhrnutie

Výpočet sociálneho poistenia, jeho výška a miera krytia je v rámci členských krajín EÚ výrazne odlišná. Odlišnosti, v porovnaní so slovenským systémom, spočívajú najmä vo vylúčení niektorých druhov sociálneho poistenia, ktoré SZČO platí, v dobrovoľnosti ich platenia a rozdielnych nárokov na čerpanie. V ČR je odlišný vymeriavací základ, na základe ktorého sa vypočítava sociálne poistenie platené SZČO. Zatiaľ čo Slovenská republika využíva na výpočet zložitý vzorec s umelo vytvoreným koeficientom, Česká republika počíta výšku odvodov z 50 % zisku SZČO. Fínsko poskytuje na prvých 48 mesiacov podnikania zľavu z poistného a umožňuje platiť poistné v závislosti od toho, ako sa SZČO darí v podnikaní.

Ad. Súbeh podnikania formou živnosti a závislej práce

Česká republika

V Českej republike **zákon rozlišuje, či SZČO (OSVČ) podniká v rámci hlavnej alebo vedľajšej činnosti. Ak podniká** v rámci vedľajšej činnosti, teda napríklad **popri zamestnaní, štúdiu, na materskej alebo na dôchodku**, čakajú ju výhodnejšie nastavené podmienky. **Minimálny vymeriavací základ**, z ktorého platí poistné na sociálne poistenie, je **desatina priemernej mzdy** (pri hlavnej činnosti je to štvrtina). Pre rok 2019 je vymeriavací základ 3 270 Kč (cca 126,77 eur), 29,2 % z tejto sumy predstavuje **955 Kč (cca 37,02 eur)**. Podobne, ako na Slovensku, prvý rok SZČO neplatí preddavky na sociálne poistenie (platí to však len pri vedľajšej činnosti, v prípade hlavnej činnosti platí v prvom roku podnikania preddavky v minimálnej výške, teda 2 388 CZK v roku 2019). Tie mu vyčíslí Správa sociálneho zabezpečenia podľa skutočných ziskov, po podaní prehľadu o príjmoch a výdavkoch.

Ak navyše zisk z podnikania SZČO pri vedľajšej činnosti **nepresiahne rozhodujúcu čiastku**, živnostník nemusí sociálne poistenie za daný rok platiť vôbec a **nebudú sa ho týkať ani žiadne preddavky**. Pre rok 2019 predstavuje rozhodujúcu čiastku **78 476 Kč (cca 3042,41 eur)**. Ak túto čiastku SZČO prekročí, bude platiť v nasledujúcom roku preddavky, ktoré mu vzniknú na základe prehľadu o príjmoch a výdavkoch, nie však menej, než 955 Kč. Ak podniká len časť roka, rozhodujúca čiastka sa pomerne znižuje na dvanástinu za každý mesiac podnikania.

Minimálny ročný vymeriavací základ – hlavná činnosť	98 100 Kč	3 803,21 eur
Minimálny mesačný vymeriavací základ – hlavná činnosť	8 175 Kč	316,93 eur
Minimálny ročný vymeriavací základ – vedľajšia činnosť	39 240 Kč	1 521,28 eur
Minimálny mesačný vymeriavací základ – vedľajšia činnosť	3 270 Kč	126,77 eur
Minimálny mesačný preddavok – hlavná činnosť	2 388 Kč	92,58 eur

Minimálny mesačný preddavok – vedľajšia činnosť	955 Kč	37,02
Rozhodujúca hranica pre vedľajšiu činnosť	78 476 Kč	3 042,41 eur

Tabuľka č. 10: Porovnanie sociálneho poistenia SZČO pri hlavnej a vedľajšej činnosti za rok 2019⁹

Aj v prípade zdravotného poistenia nemusí SZČO, ktorá je zároveň zamestnancom a podnikanie nie je jej hlavným zdrojom príjmu, platiť preddavky na zdravotné poistenie. Poistné doplatí jednorazovo až nasledujúci kalendárny rok, po podaní prehľadu o príjmoch a výdavkoch za kalendárny rok, za ktorý sa poistné platí.

Príklad:

Zamestnanec Josef si privyrába napríklad tvorbou fotografií, ktorá je jeho vedľajším podnikaním, čo znamená, že neplatí z týchto príjmov preddavky na zdravotné poistenie. Poistné doplatíte jednorazovo. V roku 2018 mal príjem z tejto vedľajšej činnosti vo výške 100 000 Kč a rozhodol sa uplatniť si paušálne výdavky (40 %), na zdravotnom poistení doplatí v roku 2019 jednorazovo 4 050 Kč (60 000 Kč x 50 % x 13,5 %), teda približne 157,01 eur.

Zhrnutie

V porovnaní s Českou republikou, ktorá rozlišuje súbeh a v závislosti od toho upravuje aj minimálne mesačné preddavky na sociálne poistenie, Slovenská republika takéto rozlíšenie v rámci sociálneho poistenia nepozná. Osoby, ktoré sú súčasne zamestnancami a vo voľnom čase si privyrábajú, sú tak v konečnom dôsledku „trestaní“ za svoju aktivitu vo forme vysokého odvodového zaťaženia.

Ad. Neobmedzené ručenie SZČO

Česká republika

V porovnaní s krajinou, ktorej právna úprava je našej najbližšia, sa z pohľadu ručenia SZČO nijako česká nelíši od slovenskej právnej úpravy. Osoba samostatne výdělečně činná (OSVČ), ako je označovaná v Českej republike, ručí za záväzky z podnikania celým svojím majetkom, t. j. aj tým majetkom, ktorý na podnikanie nevyužíva a za určitých okolností aj majetkom, ktorý spadá pod bezpodielové spoluvlastníctvo manželov.

Poľsko

Rovnako ako v prípade Českej republiky, aj v Poľsku predstavuje samostatne zárobková činnosť na jednej strane menej komplikovaný proces pri zakladaní podnikania, možnosť nebyť viazaný na vyšší počiatočný kapitál, zároveň však so sebou prináša riziko v podobe neobmedzeného ručenia, ktoré je potrebné vziať do úvahy pri rozhodovaní sa, ktorú formu si budúci podnikateľ zvolí. SZČO (indywidualna działalność gospodarcza) v Poľsku rovnako ručí za záväzky z podnikania celým majetkom, t. j. aj v tejto krajine hovoríme o tzv. neobmedzenom ručení a z tohto hľadiska predstavuje najrizikovejšiu formu podnikania. Podobnú úroveň neobmedzenej zodpovednosti však možno vidieť aj v prípade v. o. s. alebo v komanditnej spoločnosti (pri spoločníkoch v postavení komplementára).

Maďarsko

⁹ Prevod CZK do EUR bol realizovaný na základe kurzového lístka NBS k 22.8.2019

Aj v Maďarsku, ktorým si sfinalizujeme krajiny V4, ručia SZČO za záväzky, ktoré vznikli pri vykonávaní ich podnikania svojím majetkom **bez obmedzení**. V prípade vzniku dlhov tak ohrozujú aj svoj súkromný majetok. Ide o formu podnikania v Maďarsku označovanú ako podnik jednotlivca (egyéni vállalkozó) resp. e. v.

Rakúsko

Podnikanie fyzických osôb (Einzelunternehmen) sa v oblasti právnej úpravy ručenia za záväzky vyplývajúce z jeho podnikateľskej činnosti nijako nelíši od krajín uvádzaných v bodoch vyššie.

Veľká Británia

Pre porovnanie krajina fungujúca na princípoch angloamerického právneho systému, upravuje problematiku ručenia fyzických osôb-podnikateľov (sole trader) tak isto ako v krajinách spomínaných vyššie. Nakoľko ani v danej právnej úprave neexistuje v prípade SZČO rozdiel vo vymedzení obchodného a súkromného majetku - „*Business and the owner are the same.*“ - ručí za prípadné dlhy svojho podniku sole trader všetkým, čo mu patrí. V angličtine sa toto neobmedzené ručenie označuje ako „*unlimited liability*“ na rozdiel od *limited company*, ktorá je ekvivalentom slovenskej s. r. o., teda samotný názov zdôrazňuje rozdiel v ručení medzi uvedenými formami podnikania.

Zhrnutie

Neobmedzené ručenie je charakteristickým prvkom podnikania fyzických osôb. Vo všetkých uvedených krajinách neexistuje právna úprava, ktorá by rozlišovala medzi osobným a obchodným majetkom fyzickej osoby-podnikateľa, rovnako v porovnávaných krajinách neexistuje úprava, ktorá by rušenie fyzickej osoby-podnikateľa zo zákona obmedzovala, na základe čoho potom ručí za záväzky, ktoré mu pri podnikaní vznikajú, celým svojím majetkom (vrátane spoločného majetku v BSM).
--

Ad. Paušálne výdavky SZČO

Česká republika

Rovnako ako v našej právnej úprave, aj v Českej republike platí, že ak poplatník neuplatní výdavky preukázateľne vynaložené na dosiahnutie, zaistenie a udržanie príjmov, môže uplatniť paušálne výdavky (percentom z príjmov). V súvislosti s vývojom legislatívy v danej oblasti sa posledné obdobie opätovne zvýšila čiastka, ktorú môžu SZČO (OSVČ) na výdavky uplatniť, a to na dvojnásobok oproti pôvodnému stavu. Hranica príjmov, z ktorých je možné odpočítať paušálne výdavky, stúpila z pôvodného milióna na dva milióny českých korún. Vyšší limit bude možné uplatniť za rok 2019, teda v daňovom priznaní podávanom na začiatku roka 2020. Každopádne aj v tomto prípade platí, že uplatňovanie paušálnych výdavkov má význam u SZČO, ktoré majú vyššie skutočné príjmy alebo u tých SZČO, ktoré nemajú veľa preukázateľných výdavkov.

Podľa zákona č. 586/1992 Sb. o daních z príjmov je dôležité rozlišovať jednotlivé druhy činností, na základe čoho sa určuje **výška paušálnych výdavkov**:

a) **80 %, najviac do výšky 1 600 000 Kč** (61 934 eur)¹⁰ **za rok**, z príjmov z remeselných živností, poľnohospodárskej výroby, lesného a vodného hospodárstva vykonávaných ako samostatná činnosť.

b) **60 %, najviac do výšky 1 200 000 Kč** (46 450 eur) **za rok**, z príjmov z voľných, viazaných a koncesovaných živností.

c) **40 %, najviac do výšky 800 000 Kč** (30 967 eur) **za rok**, z príjmov zo samostatnej činnosti (nie živnosť), napr. z iného podnikania podľa zvláštnych predpisov, z užívania či poskytnutia práv z priemyslového či iného duševného vlastníctva, autorských práv vrátane práv príbuzných autorskému právu, a to vrátane príjmov z vydávania, rozmnožovania a rozširovania literárnych a iných diel na vlastné náklady, z inej samostatnej zárobkovej činnosti = OSVČ bez živnosti.

d) **30 %, najviac do výšky 600 000 Kč** (23 225 eur) **za rok**, z príjmov z prenájmu a pri príjmoch z nájmu majetku zaradeného v obchodnom majetku.

Ak má SZČO príjmy z činnosti, pre ktoré platia rôzne % výdavkov, evidujú sa zvlášť. Nie je možné tiež kombinovať a uplatniť pre niektoré príjmy paušál a pre ďalšie príjmy reálne vynaložené výdavky.

Maďarsko

V rámci SZČO je podľa maďarskej právnej úpravy potrebné rozlišovať medzi tzv. nezávislými osobnými službami (podobné slobodným povolaniam na Slovensku) a osobami podnikajúcimi na základe živnostenského oprávnenia, nakoľko tieto dve skupiny sú zdaňované rozdielne:

Nezávislé osobné služby (farmári, audítori, umelci) si môžu uplatňovať buď:

- a) skutočné výdavky, alebo
- b) paušálne výdavky vo výške 10 % z príjmov

Základ dane, teda hrubý príjem mínus buď skutočné, alebo paušálne výdavky, sa následne zdaní sadzbou dane z príjmu vo výške 15 %.

Osoby podnikajúce na základe živnosti, ale aj napr. notári, veterinári, lekárnici, ktorých **príjem nepresiahol 15 mil. HUF** (v prepočte cca. 45 839 eur) – u obchodníkov je táto hranica až 100 mil. HUF (v prepočte cca. 350 595 eur) – v zdaňovacom období, si môžu uplatniť **paušálne výdavky vo výške 40 % - 93 % z hrubého príjmu**. V princípe sú paušálne výdavky vo výške 40 % hrubého príjmu, napr. kaderníci a taxikári si však môžu uplatniť paušálne výdavky až do výšky 80 %, zatiaľ čo napr. mäsiari a producenti živočíšnych produktov si môžu uplatniť až do výšky 93 % hrubých príjmov. Daňový základ je následne **zdanený sadzbou vo výške 9 %**.

Veľká Británia

Aj vo Veľkej Británii existuje možnosť uplatniť si tzv. **zjednodušené výdavky**, ktoré zaručujú spôsob výpočtu určitých obchodných výdavkov pomocou paušálnych sadzieb, namiesto výpočtu skutočných obchodných výdavkov. Zjednodušené výdavky môžu využívať SZČO, čo im nepochybne zaručuje oproti s. r. o., ktoré zjednodušené výdavky uplatňovať nemôžu, výhodu v podobe možnosti voľby. **Paušálne sadzby však SZČO môžu použiť len na presne vymedzený počet výdavkov**, a to výdavky na vozidlo, výdavky, ktoré vznikajú v súvislosti s prácou z domu, resp. na bývanie v rámci

¹⁰ Prepočet v písm. a) až d) z 5.9.2019 <https://www.nbs.sk/sk/statisticke-udaje/kurzovy-listok/kalkulacka>

miesta podnikania. **Všetky ostatné výdavky možno uplatniť len vo forme skutočných výdavkov.** Postup je taký, že uvedené výdavky (ktorých evidenciu si SZČO v priebehu zdaňovacieho obdobia vedie), sa zahrnú do celkových výdavkov v rámci daňového priznania.

Zhrnutie

Možnosť uplatňovania výdavkov v podobe percenta z príjmov existuje v Českej republike, ktorej právna úprava sa slovenskej právnej úprave približuje najviac, pričom v prípade paušálnych výdavkov sa posledné obdobie opätovne zvýšila čiastka, ktorú môžu SZČO na výdavky uplatniť, a to na dvojnásobok oproti pôvodnému stavu. Výška paušálu (80 % - 30 %) pritom závisí od vykonávania konkrétneho druhu činnosti. Uplatňovanie tzv. zjednodušených výdavkov existuje aj v právnej úprave Veľkej Británie s rozdielom, že paušálne sadzby môžu SZČO použiť len na presne vymedzený počet výdavkov a tiež napr. v Maďarsku si dokonca môžu osoby podnikajúce na základe živnosti, ale napr. aj notári, veterinári, lekárnici, ktorých príjem nepresiahol v prepočte cca. 45 839 eur – u obchodníkov je táto hranica v prepočte až cca. 350 595 eur – v zdaňovacom období, uplatniť paušálne výdavky vo výške 40 % - 93 % z hrubého príjmu. Z krajín V4 možnosť uplatniť si výdavky vo forme paušálu neexistuje v Poľsku.

Ad. Splatnosť faktúr

Česká republika:

Od roku 2013 je splatnosť faktúr obmedzená zákonom. V zákone sa zakotvila **30-dňová, resp. 60-dňová základná lehota.**

Základná lehota je v zmysle zákona 30 dní, avšak v prípade vzťahu dvoch podnikateľských subjektov je možné lehotu predĺžiť až na 60 dní, pričom sa ustanovilo, že lehota začína plynúť dňom, kedy bola zo strany veriteľa odovzdaná faktúra k zaplateniu. V niektorých prípadoch si môžu podnikatelia dohodnúť aj dlhšiu lehotu splatnosti, nesmie to však byť voči veriteľovi hrubo nespravodlivé. V Českej republike sa tiež sprísnila sankcie za nedodržanie uvedených lehôt. Výšku úrokov si podnikatelia môžu dohodnúť podľa vlastného uváženia, pokiaľ tak neurobia, vzniká veriteľovi nárok na úroky z omeškania vo výške danej zákonom.

Cieľom uvedenej novely bol predovšetkým boj s tzv. druhotnou platobnou neschopnosťou a podľa vyjadrenia Hospodárskej komory ČR došlo v tomto smere k určitému zlepšeniu, hlavne vo vzťahu výrobcov a veľkoobchodníkov, kde v minulosti existoval problém, že lehoty splatnosti boli nastavované príliš vysoko – stanovenie dlhších lehôt ako tých ustanovených zákonom by však v súčasnosti nebolo možné, takéto lehoty by boli neplatné.

Poľsko:

Od roku 2013 je v platnosti zákon týkajúci sa platobných lehôt v obchodných transakciách. Zákon ustanovuje zákonné platobné podmienky pri predaji tovaru alebo služieb, ak súvisia s obchodnou činnosťou. V prípade, že dlžníkom je verejný subjekt, maximálna splatnosť **nemôže podľa zákona presiahnuť 30 dní.** Strany sa však môžu dohodnúť na dlhšej lehote, ak: dohodnutá lehota nepresahuje 60 dní, a súčasne, je to objektívne odôvodnené (vyplýva to z dohody alebo z osobitných dôvodov). V prípade, že dlžník nie je verejný subjekt, podmienky plynutia úroku z omeškania sú

obdobné, ale líšia sa dátumy splatnosti. **Maximálna splatnosť je 60 dní.** Aj napriek tomu však veriteľ môže po uplynutí 30 dňovej lehoty nárokovat úrok z omeškania. Podľa zákona je v prípade, že ak do 30 dní od splnenia povinnosti zo strany veriteľa a doručení faktúry dlžníkovi, nie je platba zrealizovaná, stáva sa splatný zákonný úrok - v súčasnosti vo výške **13 % ročne**, a to až do dňa zrealizovania platby.

Zhrnutie

Slovensko patrí medzi krajiny, kde sa splatnosť faktúr pre koncových a aj pre biznis zákazníkov pohybuje na hornej hranici – v poslednom mapovanom roku 2018 mala priemerne trvať úhrada faktúry až 36 dní. V Nemecku to trvá 23 dní, rovnako tak v Dánsku. V Českej republike či Chorvátsku uplynie 34 dní, kým sa uhradí faktúra. Aj Rusko má oveľa kratšiu splatnosť faktúr, a to len 19 dní. Vyplyva to z reprezentatívnej štúdie spoločnosti EOS KSI.

D: Návrhy alternatívnych riešení a zmierňujúcich opatrení

Centrum lepšej regulácie po popísaní platného právneho stavu a uskutočnení medzinárodného porovnania v predchádzajúcich kapitolách, navrhuje niekoľko alternatívnych možností, ktoré by potenciálne mohli viesť k zlepšeniu podnikania SZČO. Jednotlivé návrhy vychádzajú z úpravy živnostenského podnikania v iných krajinách a z celospoločenskej diskusie, ktorá sa na Slovensku k problematike živnostenského podnikania vedie už niekoľko rokov. Jednotlivé alternatívne alebo zmierňujúce opatrenia možno aplikovať tak osobitne, ako aj niektoré z nich kombinovať.

<p>1. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie</p>	<p><u>Zavedenie zjednodušených režimov pre SZČO za účelom zníženia daňovo-odvodového zaťaženia</u></p> <p>Vytvorenie a <i>zavedenie zjednodušeného režimu pre SZČO</i>, ktorý by <i>nahradil daň z príjmu, sociálne a zdravotné odvody jednotným mesačným „poplatkom“</i>. SZČO by platila mesačnú daň (jednu platbu) v stanovenej výške do určitej výšky príjmu, pričom v prípade, že by túto výšku príjmu prekročila, podliehal by príjem nad touto hranicou vyššiemu zdaneniu. SZČO by mohla platiť aj vyššiu mesačnú daň v prípade, že by chcela mať vyšší nárok zo sociálnych odvodov. Inšpirovať sa možno v maďarskej právnej úprave.</p>
<p>2. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie</p>	<p><u>Ustanovenie výnimiek z odvodových povinností SZČO za účelom motivovať mladých ľudí začať podnikáť formou SZČO</u></p> <p>Ak sa fyzická osoba vo veku napr. do 30 rokov rozhodne začať podnikáť formou SZČ, mala by mať nastavené podmienky zo strany štátu tak, aby bola motivovaná zarábať sama na seba a zároveň mala vytvorené <i>podmienky na zvládnutie prvých rokov začiatkov podnikania</i>, ktoré sú často spojené s investíciami do rozbehu podnikania a s nulovým či záporným výsledkom hospodárenia. Prvé 3 roky by jej mohla byť poskytnutá napr. zľava z poistného, aby nebola hneď druhý rok podnikania zaťažená minimálnymi či vyššími odvodmi na sociálne poistenie. Podobné výnimky možno ustanoviť aj pre rôzne znevýhodnené skupiny obyvateľstva, ako napr. starších ľudí nad 50 rokov, zdravotne postihnutých osôb, u ktorých už v súčasnosti</p>

	funguje podporný systém pri ich zamestnávaní. Inšpirovať sa možno vo fínskej právnej úprave.
3. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Zmena spôsobu výpočtu odvodov na sociálne poistenie SZČO</u></p> <p>Zmena výpočtu mesačného vymeriavacieho základu, z ktorého sa odvíja výška sociálneho poistenia tým, že <i>sa zložitý vzorec s umelo vytvoreným koeficientom nahradí veličinami, ktorých vstup do výpočtu má reálne opodstatnenie.</i> Inšpirovať sa možno v českej právnej úprave.</p>
4. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Spravodlivejšie nastavenie odvodu na nemocenské poistenie SZČO</u></p> <p>Nakoľko v súčasnosti absentuje logika úhrady sadzby nemocenského poistenia zo strany SZČO o 1,6 % vyššej ako je sadzba pre zamestnávateľa a zamestnanca spolu vo vzťahu k poskytovaným dávkam - vyrovnávací dávka a materské, vhodným riešením by bolo buď <i>relevantné zníženie sadzby odvodu na nemocenské poistenie alebo zvýšenie súm jednotlivých dávok z nemocenského poistenia vyplývajúcich.</i></p>
5. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Dobrovoľné úrazové poistenie Sociálnej poisťovne aj pre SZČO</u></p> <p>Na rozdiel od pracujúcich v pracovnom pomere, nie sú FO podnikatelia v prípade pracovného úrazu nijako poistne chránení. Povinné úrazové poistenie sa na nich nevzťahuje, možnosť uzatvoriť dobrovoľné úrazové poistenie im Sociálna poisťovňa neumožňuje. Zároveň absentuje informovanosť živnostníkov o možnostiach uzatvoriť komerčné dobrovoľné úrazové poistenie. Z toho dôvodu navrhujeme <i>zaviesť možnosť dobrovoľného úrazového poistenia SZČO,</i> obdobne ako existuje aj dobrovoľné poistenie v nezamestnanosti. Vhodne nastaveným systémom by došlo k poistnej ochrane SZČO v prípade pracovného úrazu a k prevencii voči zneužívaniu tohto inštitútu, ktorá je dnes hlavným argumentom jeho absencie.</p> <p>Ako kompromis pre obdobie nastavovania vhodného systému pre dobrovoľné úrazové poistenie SZČO navrhujeme <i>zvýšiť informovanosť SZČO o možnosti a potrebe uzatvoriť komerčné úrazové poistenie,</i> nakoľko sa nenachádza v balíčku sociálneho poistenia, ktoré SZČO platí povinne a častokrát o absencii úrazového poistenia nemá informáciu a zistí to až pri samotnom pracovnom úraze.</p>
6. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Rozlíšenie, či SZČO podniká v rámci hlavnej alebo vedľajšej činnosti a v závislosti od toho nastavenie odvodových povinností</u></p> <p>Ak SZČO podniká v rámci vedľajšej činnosti, teda najmä <i>popri zamestnaní – závislej činnosti, z ktorej príjmu už uhrádza odvody, mala by sa táto skutočnosť premietnuť do zvýhodneného vzorca pre výpočet odvodov na sociálne poistenie.</i> Napr. by mohla SZČO platiť poistné len na tie zložky sociálneho poistenia, u ktorých nedochádza k duplicite bez nároku na vyššiu dávku (napr. suma materskej dávky</p>

	<p>má zákonom stanovené maximum, ktoré ak zamestnanec dosiahne na základe úhrady odvodov zo zamestnania, tak príslušné % v rámci nemocenského poistenia uhrádzané z jeho strany ako SZČO mu nárok na dávku už nezvyšuje). Rovnako by sa mal v prípade súbehu prehodnotiť systém úhrady zdravotných odvodov, ktorých výška je pre mieru či kvalitu poskytovania zdravotnej starostlivosti irelevantná. Inšpirovať sa možno v českej právnej úprave.</p>
7. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Zmena neobmedzeného ručenia na ručenie obmedzené</u></p> <p>Neobmedzené ručenie FO podnikateľa je v súčasnosti už neopodstatnené a jeho existencia v porovnaní s inými formami podnikania predstavuje značnú nerovnováhu. Navrhujeme preto zmeniť neobmedzené ručenie pre FO podnikateľov na ručenie obmedzené, napr. do výšky 3 000 eur alebo do obdobnej hranice, ako je stanovená pri obmedzenom ručení obchodných spoločností.</p> <p>Centrum lepšej regulácie si na základe uskutočnenia medzinárodného porovnania uvedomuje, že predmetná problematika je upravená v právnych poriadkoch okolitých štátov veľmi podobne ako v Slovenskej republike, zmenou prístupu k SZČO by však Slovenská republika umožnila riešenie tejto problematiky nielen u nás, ale aj v rámci krajín EÚ a stala by sa okrem toho aj lídrom zmeny, ktorá vie pomôcť tisíckam SZČO.</p>
8. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Ďalšie zvýšenie limitu paušálnych výdavkov pre SZČO</u></p> <p>S cieľom sprístupniť inštitút paušálnych výdavkov širšiemu spektru živnostníkov, navrhujeme ďalšie zvýšenie limitu paušálnych výdavkov na max. sumu 29 800 eur. Pri tejto úrovni by boli uplatniteľné pre podnikateľov s obrátom do 49 790 eur, čo je limit pre povinnú registráciu na platiteľa DPH. Inšpirovať sa možno v českej právnej úprave.</p>
9. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Zvýšenie paušálnych výdavkov SZČO pri vybraných druhoch živností</u></p> <p>Na základe stanovenia kľúčových oblastí hospodárstva, ktoré je potrebné podporiť, akými sú napríklad poľnohospodárstvo, či vybrané remeselné živnosti, navrhujeme zvýšiť % paušálnych výdavkov zo 60 na 80 % a tým rozčleniť paušálne výdavky aspoň do 2 skupín. Inšpirovať sa možno v maďarskej a v českej právnej úprave.</p>
10. Alternatívne alebo zmierňujúce opatrenie	<p><u>Ochrana SZČO pred druhotnou platobnou neschopnosťou</u></p> <p>S ohľadom na početnosť zastúpenia FO-podnikateľov a posilnenie ich postavenia, navrhujeme upraviť podmienky platobného styku tak, aby bola splatnosť faktúr vystavených FO podnikateľom zákonom stanovená na max. 30 dní bez zmluvného predĺženia a v prípade omeškania bola zmluvná strana povinná automaticky uhradiť sankciu v podobe úrokov. Zároveň navrhujeme, aby sa ustanovila povinnosť pre podnikateľov uhrádzať peňažné záväzky v poradí podľa lehoty splatnosti faktúry.</p>

Záver

V úvode tohto testu MSP ex-post sme si na základe výsledkov porovnania objektívnych výhod a nevýhod podnikania formou živnosti oproti iným obdobným formám podnikania definovali týchto sedem oblastí, ktoré si vyžadujú podrobnejšiu analýzu s cieľom prehodnotenia ich efektivity:

1. zdaňovanie príjmov fyzických osôb - podnikateľov 25 % sadzbou
2. **odvody SZČO a dobrovoľné úrazové poistenie**
3. **súbeh podnikania formou živnosti a závislej práce**
4. celkové daňovo-odvodové zaťaženie
5. **neobmedzené ručenie SZČO**
6. **paušálne výdavky SZČO**
7. **splatnosť faktúr**

Na záver možno konštatovať, že na základe právnej a dátovej analýzy sa – aj popri schválení zníženej dane z príjmov aj pre SZČO na 15 % v prípade príjmov (výnosov) neprevyšujúcich sumu 100 000 eur – ako problematické javia všetky horeuvedené inštitúty okrem bodov 1. a 4. V rámci každej podkapitoly, ktorá venovala osobitnú pozornosť týmto oblastiam, ako aj pri ich medzinárodnom porovnaní sme uviedli zhrnutie, s ktorého sme vychádzali pri tvorbe návrhov alternatívnych riešení a zmiernujúcich opatrení, na základe ktorých možno výsledky testovania zhrnúť nasledovne:

- ✓ **nesystematicky a prísne nastavené platenie odvodov SZČO** predstavuje hlavný dôvod, ktorý odrádza od tejto formy podnikania, pričom zmena by sa mala orientovať najmä na vhodnejšie nastavenie vzorca pre výpočet vymeriavacieho základu pre sociálne i zdravotné odvody, na spravodlivejšie nastavenie nemocenského poistenia z hľadiska odvodu i dávok, na riešenie absencie dobrovoľného štátneho úrazového poistenia, ako aj zmiernenie odvodových povinností v prípade príjmu z podnikania ako vedľajšej činnosti (ad. body 2. a 3.);
- ✓ **prekonaný inštitút neobmedzeného ručenia SZČO** už v dnešnej dobe predstavuje anachronizmus, ktorý by mal byť nahradený obdobným obmedzeným ručením, ako je tomu pri iných formách podnikania (ad. bod 5.);
- ✓ **využívanie paušálnych výdavkov** ako spôsobu zníženia daňového základu o fiktívne výdavky v zákonom stanovenej výške **bude v nasledujúcom období významne rásť**, nakoľko neustále rastie počet podnikateľov, ktorí na vykonávanie svojej podnikateľskej činnosti nepotrebujú veľa vstupov, napr. účtovník, programátor či spisovateľ, resp. aj freelancer, využívajúc najmä osobné know-how, nadobudnuté vedomosti, schopnosti a zručnosti, ktoré nie je možné nákladovo preukázať. Práve podporou tohto inštitútu cez **zvýšenie limitu či % podielu** možno zachovať jeden z najatraktívnejších dôvodov pre začatie podnikania formou SZČO (ad. bod 6.);
- ✓ **priemerná splatnosť faktúr na Slovensku je 36 dní**, čo je významne viac ako európsky priemer a má to za následok predpoklad vzniku druhotnej platobnej neschopnosti, čoho dôkazom je aj skutočnosť, že až 27 % platieb na Slovensku prichádzalo v r. 2018 s omeškáním alebo vôbec, voči priemeru 19 % v západnej Európe. Riešením by mohlo byť **prehodnotenie súčasnej maximálnej doby splatnosti faktúr, ako aj efektívnejšie nastavenie sankcií či pravidlo úhrady faktúr v poradí podľa lehoty splatnosti.**